

Zaaknummer: Z – 22 - 0647433
Documentnummer: 296820
Datum: Dinsdag 12 april 2022/verzonden 13 april 2022
Onderwerp: Transformatiefonds en Regionale samenwerking Jeugdhulp
Haaglanden
Portefeuillehouder: Wethouder Paul de Bruijn
Bijlage(n):

1. Rapportage Transformatiefonds Haaglanden;
2. Resultaten Transformatiefonds op hoofdlijnen;
3. Organisatie van de samenwerking bij de uitvoering van de Jeugdwet

Geachte Raad,

Met deze brief en bijlagen willen wij u informeren over de in het kader van het Transformatiefonds Jeugdhulp in de periode 2019-2021 uitgevoerde projecten en de wijze waarop deze een plek hebben gekregen in het jeugdbeleid. Tevens willen wij u bij de start van de nieuwe raadsperiode in algemene zin informeren over de wijze waarop de colleges in Haaglanden samenwerken bij de uitvoering van de Jeugdwet.

1. Transformatiefonds

Om de vernieuwing van het jeugdhulpstelsel een extra impuls te geven, zijn de VNG en het Rijk in 2018 het Actieprogramma Zorg voor de Jeugd gestart. Deze impuls behelst de inrichting van Transformatiefonds, waarvoor alle jeugdhulpregio's in de periode 2019-2021 in aanmerking kwamen. Met de Rapportage Transformatiefonds Haaglanden (bijlage 1) doen wij verslag van de in Haaglanden uitgevoerde activiteiten en bestede middelen vanuit het Transformatiefonds. Er is een resterend saldo (€ 237.700) dat is toegevoegd aan de regionale begroting voor het regionale Uitvoeringsplan Regiovisie 2022 (Z/21/060858).

Vanuit het Transformatiefonds is onder andere gewerkt aan het bieden van zorg dicht bij de inwoner, het verder implementeren van Beter Samenspel, het investeren in de vakbekwaamheid en het verder inhoudelijk vormgeven van jeugdhulp, tevens is de huidige Regiovisie uit de gezamenlijke activiteiten voortgekomen. In bijlage 2 zijn de resultaten van de inzet vanuit het Transformatiefonds op hoofdlijnen samengevat.

Voor de Voorschotense jeugdhulpprofessionals betekent dit onder andere dat zij gebruik kunnen maken van het Platform voor Jeugdhulpprofessionals om hun vakbekwaamheid te bevorderen, tevens biedt het verder uitgewerkte programma Beter Samenspel handvatten voor een versterking van de jeugdbeschermingsketen. In Voorschoten is er in samenwerking met gemeenten Wassenaar en Leidschendam-Voorburg en de gecertificeerde instellingen een werkgroep actief om Beter Samenspel lokaal verder vorm te geven. De jeugdhulpprofessionals uit het lokale team betrekken vroegtijdig de expertise en jeugdbeschermers vanuit de gecertificeerde instellingen, waardoor kindbeschermingsmaatregelen in aantal en in duur afnemen.

2. Gemeentelijke samenwerking bij de uitvoering van de Jeugdwet

De gemeenten in Haaglanden kennen een lange geschiedenis bij het samenwerken rond jeugdzorg. In 2015 werd regionale samenwerking op grond van de Jeugdwet verplicht en in 2020 werd aan de gemeentelijke samenwerking nadere eisen gesteld op basis van de VNG-resolutie 'Norm voor opdrachtgeverschap'¹. Eind 2021 hebben de raden in de regio Haaglanden ingestemd met de Regiovisie Jeugdzorg Haaglanden 2021-2026.

De gemeentelijke samenwerking krijgt vorm in de programmatische netwerksamenwerking rond beleid en de gemeenschappelijke regeling H10-Servicebureau Jeugdhulp Haaglanden voor de inkoop, administratie en contractmanagement.

De wijze waarop de gemeenten samenwerken is niet statisch, maar ontwikkelt zich stap voor stap door. Dat zal ook de komende jaren zo zijn, niet in de laatste plaats doordat landelijke sturing op het jeugddomein naar verwachting voor veranderingen zal zorgen. Met een nieuwe raadsperiode in het vooruitzicht is de inrichting van de huidige samenwerking door de colleges in Haaglanden² vastgesteld en in bijgaande documenten (bijlage 3) uitgeschreven. Het document kan worden benut als naslagwerk.

Evaluatie GR

Bij de vierde wijziging van de Gemeenschappelijke regeling Servicebureau Jeugdhulp Haaglanden is een tussentijdse evaluatie voorzien naar het organisatie- en samenwerkingsvermogen van de gemeenschappelijke regeling. De evaluatie is met enige vertraging uitgevoerd, maar inmiddels afgerond. Het verslag wordt de raad uiterlijk 1 juni toegezonden.

Met vriendelijke groet,
het college van burgemeester en wethouders,

A. R. de Graaf,
gemeentesecretaris

drs. N. Stemerding,
burgemeester

Deze brief is digitaal vastgesteld. Hierdoor staat er geen fysieke handtekening in de brief.

¹ factsheet-norm-voor-opdrachtgeverschap-jeugd_20210118.pdf (vng.nl)

² In de gemeente Zoetermeer worden deze afspraken om procedurele redenen vastgesteld door het nieuwe college.

regionale samenwerking

Jeugdhulp Haaglanden

*Rapportage besteding
Transformatiefonds
2019-2021*

April 2022

De Jeugdhulpregio Haaglanden is een samenwerking tussen de gemeenten Delft, Den Haag, Leidschendam-Voorburg, Midden Delfland, Pijnacker-Nootdorp, Rijswijk, Voorschoten, Wassenaar, Westland, Zoetermeer.

Inhoud

1. Inleiding	3
2. Aanvraag en uitvoering in Haaglanden	4
3. Uitgevoerde projecten	5
3.1 Actielijn Twee: Kinderen groeien zo thuis mogelijk op	6
3.1.1 Versterken van regie op wachtlijsten (Zorglogistiek)	7
3.1.2 Integrale specialistische zorg.....	8
3.1.3 Kleinschalige woonvoorzieningen	11
3.2 Continuïteit Beter Samenspel	11
3.3 Actielijn zes, investeren op vakbekwaamheid	13
3.3.1 Implementatie resultaatgericht werken	13
3.3.2 Minor zorgcoördinatie in het publieke domein.....	13
3.3.3 Samen werken, samen leren.....	14
3.3.4 Professionalservaringsonderzoek, -platform.....	14
4. Kennis vergaren	15
4.1 Clientervaring	16
4.2 Ketenbreed leren	17
4.3 (Effectiviteit van) integrale zorg.....	17
4.4 Complexe scheidingen.....	19
4.5 Cultuursensitieve jeugdhulp.....	19
4.6 Onderzoek structurele knelpunten zorgaanbod Haaglanden	19
4.7 Sturingsvraagstuk transformatie JeugdzorgPlus.....	20
5. Kennis delen	21
5.1 Jaarcongressen	21
5.2 Themabijeenkomsten	21
5.3 De stem van de jongere en ouders voor effectieve jeugdhulp	22
6. Budgettaire uitkomsten.....	23

1. Inleiding

Bij de invoering van de Jeugdwet¹ per 1-1-2015 is bepaald dat deze zou worden geëvalueerd. In oktober 2016 is de eerste (tussen)evaluatie van de Jeugdwet gestart. Gezien de nog korte tijd na de invoering van de wet was het maken van een goede tussenbalans het maximaal haalbare. Veel was in 2016 nog in ontwikkeling. De tussenevaluatie liet als rode draad zien dat de beoogde transformatie naar een effectiever stelsel voor jeugdhulp nog niet gerealiseerd was en dat er tijd nodig is om de decentralisatie echt te laten werken².

Naar aanleiding van de tussenevaluatie heeft het Rijk in nauwe samenwerking met gemeenten, branches en cliëntenorganisaties in 2017 het *Actieprogramma Zorg voor de Jeugd*³ uitgebracht. In dit Actieprogramma worden zes actielijnen geformuleerd die moeten helpen bij het versterken en versnellen van transformatie van de jeugdhulp.

6 actielijnen:

1. Beter toegang tot jeugdhulp voor kinderen en gezinnen
2. Meer kinderen zo thuis mogelijk laten opgroeien
3. Alle kinderen de kans bieden zich te ontwikkelen
4. Kwetsbare jongeren beter op weg helpen zelfstandig te worden
5. Jeugdigen beter beschermen als hun ontwikkeling gevaar loopt
6. Investeren in vakmanschap

- Lerend jeugdhulpstelsel

Om de vernieuwing van het jeugdhulpstelsel een extra impuls te geven, hebben VNG en Rijk een Transformatiefonds⁴ opgericht. Het doel van dit fonds en het Actieprogramma is –binnen de transformatiedoelen uit de Jeugdwet- met zes actielijnen extra te investeren *"om de jeugdhulp, jeugdbescherming en jeugdreclassering merkbaar en meetbaar steeds beter te maken voor kinderen, jongeren en gezinnen, zodat ze op tijd passende hulp ontvangen."*

Om voor een bijdrage in aanmerking te komen, konden regio's voor 1-10-2018 een aanvraag indienen⁵. Landelijk was bepaald dat de grootste gemeente uit de regio's de subsidie zouden ontvangen. Den Haag ontving bericht van de toekenning op 29 november 2018. In de decembercirculaire van 2018 zijn de regio's geïnformeerd over de bedragen. Voor de Regio Haaglanden gaat het om 2,4 mln. per jaar over de periode 2018-2020. De feitelijke uitvoering vond plaats in de periode 2019-2021.

¹ De Jeugdwet legt de verantwoordelijkheid voor een goede jeugdhulp bij de gemeenten en stelt regels over de gemeentelijke verantwoordelijkheid voor preventie, ondersteuning, hulp en zorg aan jeugdigen en ouders bij opgroei- en opvoedingsproblemen, psychische problemen en stoornissen.

² <https://publicaties.zonmw.nl/eerste-evaluatie-jeugdwet/>

³ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2018/04/01/actieprogramma-zorg-voor-de-jeugd>

⁴ Het gaat in totaal om € 108 miljoen, waarvan € 54 miljoen uit het gemeentefonds is gehaald en € 54 miljoen uit de Rijksbegroting.

⁵ Terug te vinden op www.jeugdhulphaaglanden.nl

2. Aanvraag en uitvoering in Haaglanden

In 2018 is in verband met de in te dienen aanvraag geïnventariseerd wat er op dat moment in de regio gebeurde ten aanzien van de zes actielijnen. Op basis daarvan is gekozen om de middelen van het Transformatiefonds in te zetten op twee prioritaire actielijnen: Actielijn 2 ('zo thuis mogelijk') en Actielijn 6 ('vakbekwaamheid') en daarnaast voor het borgen van continuïteit van het lopende traject rond jeugdbescherming en lokale teams ('Beter Samenspel'). Uitgangspunt was verder om de extra middelen uit het Transformatiefonds voornamelijk te besteden aan uitvoering van primair proces, aan monitoring (onderzoek) en tijdelijke projectcapaciteit. Tot slot was een landelijke voorwaarde om ontwikkelde kennis toegankelijk te maken ten behoeve van kennisdeling.

Het beschikbare budget voor Haaglanden bedroeg € 7,2 mln., verdeeld over de jaren 2019, 2020 en 2021. De gemeente Den Haag ontving en beheerde de ontvangen bedragen. De gemeenten Den Haag en Rijswijk leveren beide een projectleider (0,25 fte) en verzorgen de operationele directievoering. Vanuit het Transformatieplan zijn tevens gedeeltelijk de kosten gedekt voor de regionale programmamanager.

Voor elk projectjaar is een Uitvoeringsplan opgesteld en geaccordeerd door de betrokken directeuren. Over 2019 en 2020 zijn jaarrapportages opgesteld ten behoeve van directie en het Bestuurlijk Overleg Jeugd. De gemeenteraden worden door middel van dit eindverslag over de uitvoering van het Transformatiefonds geïnformeerd.

3. Uitgevoerde projecten

Vooraf

De meeste van de in 2018 voorgenomen projecten zijn uiteindelijk tot stand gekomen. Maar het vooraf beoogde tempo bleek achteraf niet altijd haalbaar. Hieraan liggen twee majeure ontwikkelingen ten grondslag:

- *De gemeenten in Haaglanden raakten in 2019 in een juridische procedure met de jeugdhulpaanbieders verwikkeld, waardoor invoering van een resultaatgericht stelsel een andere invulling heeft gekregen, en waardoor tevens projecten vertraging opliepen.*
- *De coronacrisis kreeg in 2020 een enorme impact op het maatschappelijk leven met als gevolg stagnatie in projecten en nieuwe prioriteiten in Nederland, met gevolgen uitstel, her-prioriteren en/of anders uitvoeren van projecten.*

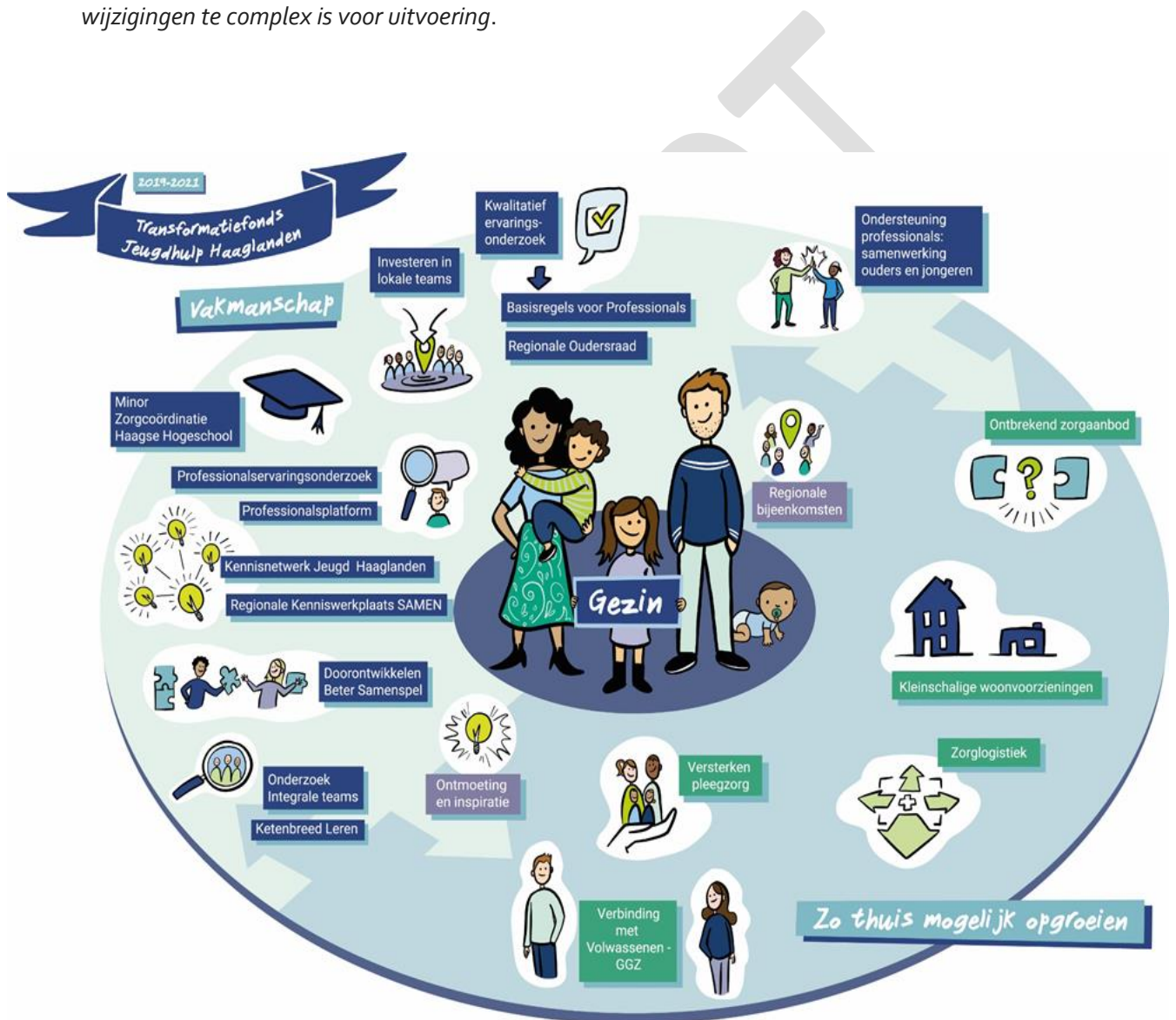
De evaluatie van een aantal activiteiten vond plaats in het laatste halfjaar van 2021. De rapporten komen pas in de loop van de 2022 beschikbaar. Waar al beschikbaar zijn voorlopige bevindingen en aanbevelingen in deze eindrapportage over de uitvoering van het Transformatiefonds meegenomen.

Samenvattend overzicht van de projecten

Actielijn Twee Hulp, hulpaanbod	Versterken integrale zorg, integrale teams Verbinding v-GGZ Kleinschalige woonvoorzieningen ASS
Actielijn Zes Vakbekwaamheid Kennis/Opleiding	Professionals Ervaringsonderzoek Kwalitatief cliëntervaringsonderzoek Resultaatgericht werken Minor Zorg coördinatie Samen werken, Samen leren (stageprogramma) Bijdragen aan Kennisnetwerk Jeugd Haaglanden Bijdragen aan Kenniswerkplaats SAMEN Factoren Complexe scheidingen Tools Cultuursensitieve jeugdhulp Jaarcongressen Leerbijeenkomsten en Webinars Projecten 'de stem van de jongere...'
Stelsel/Netwerk	Beter Samenspel voor veilig opgroeien Zorglogistiek (wachtlijsten) Evaluatie Zorglogistiek Onderzoeken integrale zorg Ketenbreed leren Onderzoek structurele knelpunten zorgaanbod

Een tweetal vooraf bedachte projecten zijn niet tot uitvoering gekomen.

- In 2020 zou in Haaglanden resultaatgerichte financiering worden ingevoerd. In het Transformatiefonds was ruimte opgenomen om actiegericht onderzoek naar de implementatie uit te voeren en daarmee de uitvoerende professionals te ondersteunen. Ten gevolge van de juridische procedures in 2019 is de vooraf bedachte resultaatgerichte bekostigingsvorm niet ingevoerd en derhalve is het beoogde actieonderzoek niet uitgevoerd.
- Er is sprake van een toenemend arbeidsmarkt vraagstuk. Er werden door samenwerking met de werkgeversvereniging en jeugdhulpaanbieders mogelijkheden gezien om door middel van een verkort gezamenlijk traject⁶⁶ professionals in staat te stellen de vereiste SKJ-registratie te behalen. Vanuit het Transformatiefonds zou een businesscase worden gefinancierd. De coronacrisis is er oorzaak van dat dit traject aanvankelijk werd uitgesteld en inmiddels door diverse organisatorische wijzigingen te complex is voor uitvoering.

⁶⁶ EVC-traject (eerder verworven competenties)

3.1 Actielijn Twee: Kinderen groeien zo thuis mogelijk op

De activiteiten vanuit het Transformatiefonds in het kader van Actielijn 2 waren aanvullend op lopende innovaties in de regio, zoals het programma 'Jeugdhulp in gezinsvormen' en 'Versterking van integrale ambulante zorg'. Rond de integrale ambulante zorg is aangesloten bij de lopende initiatieven van drie samenwerkingsverbanden van jeugdhulpaanbieders en voor Beter samenspel voor veilig opgroeien' (samenwerking met jeugdbescherming) is vanuit het fonds continuïteit geborgd (zie hoofdstuk 3.2). Voorts is ingezet op inhoudelijke onderbouwing door middel van actiegericht onderzoek (zie verder hoofdstuk 4) en is een voorziening voor wachtlijstaanpak (Zorglogistiek) uitgebouwd. Op basis van onderzoek naar ontbrekend zorgaanbod in Haaglanden is aan twee aanbieders ondersteuning geboden bij het realiseren van kleinschalige voorzieningen.

Initieel vertrekpunt voor Actielijn Twee uit de aanvraag

Jeugdigen hebben recht op veilig opgroeien, bij voorkeur in het eigen gezin of een vervangende gezinssituatie. Om uiteenlopende redenen lukt dit soms niet of is op basis van gedrag of ziekte een omgeving nodig waar opvang samen gaat met (intensieve) behandeling.

Vanuit veel onderzoek is bekend dat residentiële opname, zeker als deze gepaard gaat met veelvuldige herhaling en/of overplaatsingen, ernstige negatieve bijwerkingen voor de jeugdige kan hebben. Daarom willen de gemeenten in Haaglanden het gebruik van residentiële zorg in huidige vorm sterk terugdringen. De gemeenten willen maximaal inzetten op andere vormen van verblijf (kortdurend, gezinsinterventies etc.) en waar mogelijk ook op het fors terugdringen van het gebruik van residentiële voorzieningen.

Voor kinderen jonger dan 12 jaar zou residentiële verblijf een zeldzame uitzondering moeten zijn.

3.1.1 Versterken van regie op wachtlijsten (Zorglogistiek)

Hoewel ongewenst, is er ook in de regio Haaglanden sprake van wachtlijsten en wachttijden. Het nadelig effect hiervan wordt versterkt door het ontbreken van coördinatie en gefragmenteerde sturing. Een van de projecten vanuit het Transformatiefonds is het organiseren van een regionale coördinatiefunctie rond residentiële zorg met als doel:

- *inzicht in in-, door- en uitstroom van complexe hulpvragen en residentiële jeugdhulp*
- *regie op wachtlijsten*
- *vraag en het aanbod beter op elkaar te laten aansluiten.*

Het project omvat een centrale registratie en een wekelijks overleg van aanbieders om nieuwe aanmeldingen en jeugdigen die willen/moeten doorstromen te bespreken. Doel is dat duidelijk is welke zorgaanbieder een plek en traject gaat bieden aan de jeugdige, hoe lang de wachttijd is, en wat er ter overbrugging mogelijk is. Voordeel is dat verwijzers niet ieder voor zich naar verschillende zorgaanbieders hoeven te bellen voor plaatsingsmogelijkheden. Alles met als doel: een efficiënte toeleiding van residentiële plekken, grip en zicht op wachtlijsten, minder overplaatsingen en sneller op de juiste plek.

Dit project is al in 2018 vanuit regionale incidentele middelen voorbereid. Vanuit het Transformatiefonds is het project gedurende drie jaar gecontinueerd en uitgebouwd. In 2021 kon het project worden benut voor een doorbraakaanpak in het kader van een toezichtstraject door de

Inspectie. Tevens vormt Zorglogistiek samen met het Expertisecentrum Complexe Zorg een belangrijke bron voor inzicht in ontbrekend zorgaanbod in de regio.

Volgens planning is het project eind 2021 door het Lectoraat Jeugdhulp in Transformatie van de Haagse Hogeschool geëvalueerd. In totaal zijn de gegevens van 427 jeugdigen van Wachtlijstbeheer en 159 jeugdigen bij Zorglogistiek geanalyseerd. Voorlopige conclusies en aanbevelingen uit het rapport:

Gedragswetenschapper
uitvoeringspraktijk:

"Ook als het heel ingewikkeld is, zeggen we: laten we niet afwijzen, maar samen optrekken met de samenwerkende organisaties, waardoor je meer kinderen in de regio houdt."

We concluderen dat Zorglogistiek ten dele oplevert wat het beoogt, waarbij het meer bereikt voor jeugdigen waarvan de hulpvraag aansluit bij het beschikbare zorgaanbod dan voor jeugdigen met een meer complexe hulpvraag waarvoor passend aanbod ontbreekt of met maatwerk gerealiseerd moet worden. Voor de groep jeugdigen waar de hulpvraag passend is bij het aanbod van de betrokken zorgaanbieders is grotere efficiëntie in het plaatsingsproces bereikt, maar deze is wellicht nog verder te vergroten door kleinere zorgaanbieders te verbinden aan Zorglogistiek en Zorglogistiek een groter mandaat te geven om zorgaanbieders te verplichten tot het leveren van passende zorg.

Voor jeugdigen met complexe problemen blijkt residentiële hulp en het daarbij benodigde maatwerk moeizaam en langzaam tot stand te komen. De betrokken zorgaanbieders komen niet eenvoudig tot een gezamenlijk passend aanbod, hoewel zij dit wel wensen. Een aantal factoren speelt mogelijk onderliggend een rol in het niet of laat tot stand komen van afspraken over passende zorg voor deze jeugdigen. Zorglogistiek heeft onvoldoende mogelijkheden om de zorgaanbieders aan te spreken op hun taak en verantwoordelijkheid om gezamenlijk passende zorg te leveren. Daarnaast constateren de zorgaanbieders dat een jeugdige met complexe problemen een financieel risicovol voor de organisatie kan zijn.

Omdat het onderzoeksrapport⁷ begin 2022 beschikbaar komt, vindt besluitvorming over structurele inzet plaats in het eerste halfjaar 2022. In verband daarmee wordt het project vanuit de gemeentelijke jeugdhulpmiddelen in 2022 voor een jaar verlengd en wordt binnen een verbrede aanpak van de wachtlijstproblematiek aan de slag gegaan met de conclusies en aanbevelingen, waaronder:

- voorzien in mandaten
- verbreden met meer betrokken partijen voor vergroten oplossingsmogelijkheden
- verbeteren van de registraties
- aansluiten van het gemeentelijk domein voor integrale aanpak en beleid.

3.1.2 Integrale specialistische zorg

Al voor de transitie van de jeugdzorg in 2015 is door combinaties van jeugdhulpaanbieders in Haaglanden ingezet op integrale ambulante zorg met diverse vormen van ambulante teams, waarin de expertises LVB, jeugd-GGZ en jeugd- en opvoedhulp zijn verenigd. Vanuit het Transformatiefonds is ingezet op een verdere versterking van deze functie, met als doel:

- borgen continuïteit (waaronder bereikbaarheid buiten kantooruren en inzet bij crisissituaties)
- verbinding met volwassenen-GGZ.

Een traject met hobbels

Van eind 2018 tot half 2019 zijn door de gemeentelijke projectleiders gesprekken met de combinaties van aanbieders gevoerd. Primaire meerwaarde van het uitbreiden van de projecten werd door de aanbieders vooral gezien in het beschikbaar stellen van de expertise van de integrale teams 'aan de voorkant', dus bij lokale teams en bij crisisinterventie. Bij consultatie van de lokale teams bleek dit daar niet te worden gedeeld. De behoefte van lokale teams en ook CIT/JB-west ligt

⁷ Het rapport komt beschikbaar op www.jeugdhulphaaglanden.nl en www.kennisnetwerkjeugdhaaglanden.nl

meer bij beschikbaarheid van expertise volwassenen-GGZ voor een juiste taxatie van ouderproblematiek.

Een tweede aandachtspunt was dat de samenwerking tussen partijen complex is door onder andere cultuuraspecten als anders kijken, rolneming en tuchtrecht, waarbij de per 1-1-2015 gewijzigde financiering per product deze complicerende aspecten heeft versterkt. Een van de bestaande combinaties heeft het integrale team⁸ in 2020 ontbonden en werkt sindsdien 'regulier ad-hoc' samen. In een andere combinatie⁹ is onderzoek gedaan naar wisseling van partners. Deze 'hobbels' maakten dat aan het voorgenomen doel 'grenzen van veiligheid in de thuissituatie herdefiniëren' niet expliciet is gewerkt.

Volwassenen-GGZ

De combinatie van continuïteitsvraagstukken en een andere behoefte bij de lokale teams heeft ertoe geleid dat de projectopdracht vanuit het Transformatiefonds is verbijzonderd naar bij wijze van pilot financieren van beschikbaarheid van expertise volwassenen-GGZ bij complexe gezinssituaties waar potentieel risico op uithuisplaatsingen van kinderen is. Die inzet is vanuit Zorgverzekering niet zonder meer financierbaar.

De verbijzondering heeft geleid tot gestructureerde en door de professionals gewaardeerde samenwerking tussen een GGZ-partij en Jeugdbescherming West, het Expertisecentrum Complexe Zorg en het Crisisinterventieteam, alsmede bij de GGZ-partners die vanuit de eerdere projecten waren betrokken tot verbeterde interne samenwerking tussen de jeugd-GGZ en volwassenen-GGZ. De kosten vanuit het Transformatiefonds stonden gepland voor 2019 en 2020, maar zijn feitelijk gemaakt in 2020 en 2021.

Manager uitvoeringspraktijk:
"Bij heel veel gezinnen waar sprake van geweld is, blijkt verslaving of middelengebruik een hele belangrijke oorzaak of in standhoudende factor. En het gebrek aan die expertise maakte dat we minder effectief waren in blijvende veiligheid brengen in de gezinnen."

Onderzoek

Rond het thema 'integrale zorg' zijn een drietal onderzoeken gefinancierd. Zie hiervoor hoofdstuk 4. Jeugdbescherming West voert ook intern evaluatieonderzoek uit. De noodzaak van een sterke verbinding tussen het jeugddomein en de volwassenen-GGZ wordt ook elders onderkend en krijgt inmiddels ook aandacht in relatie tot het 'Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming' en de Hervormingsagenda¹⁰.

Praktijkervaringen v-GGZ

GGZ Delfland

De verbeterde interne samenwerking tussen de Jeugd-GGZ en de Volwassenen-GGZ heeft geleid tot de realisatie van een Gezinspoli. Deze bestaat uit twee separate behandeltrajecten die optimaal op elkaar afgestemd zijn. Hypothese was dat de behandeling van het kind en gezin zou profiteren van een goed afgestemde individuele behandeling van de ouder. In de looptijd van de Gezinspoli (6 maanden) werd dit bevestigd. Gelijktijdig of vervolgens ontwikkelde de behandeling van kind en gezin zich meer voorspoedig dan vooraf aan de behandeling van de ouder. In voorkomende situaties dat een ouder eerst een (korter of langer durend) motivatietraject doorliep teneinde gemotiveerd te raken voor een individueel traject binnen de Volwassen-GGZ, werd dit gefinancierd vanuit het Transformatiefonds. De behandeling van de ouder binnen de Volwassen-GGZ werd daarna regulier gefinancierd vanuit de Zorgverzekeringswet. De eerste positieve resultaten van de Gezinspoli hebben nu reeds geleid tot toenemende aanmeldingen en daarom wordt dit aanbod gecontinueerd en uitgebreid. Eind 2021 waren 18 gezinnen in behandeling bij de gezinspoli.

⁸ IAT van GGZ Delfland, Jeugdformaat en Ipse de Bruggen

⁹ Leger des Heils en de Opvoedpoli (combinatie HIT/HaZo) hebben in 2021 samenwerking met Rivierduinen onderzocht

¹⁰ Twee landelijke trajecten waarover het Kabinet Rutte IV nog moet besluiten

Praktijkervaringen v-GGZ

Leger des Heils en Rivierduinen

Bij de locaties Den Haag en Zoetermeer zijn in de 2^e helft van 2021 (de pilotduur) rond de 30 gezinnen bij de pilot betrokken geweest (begeleid/behandeld). Bij de casuïstiekbesprekingen van jeugd is de volwassen-ggz bij iedere casus betrokken geweest. In 90% van deze interventies betrof dit meedenken, kennisdelen/educatie en afstemmen. In meerdere situaties is gezamenlijk huisbezoek gebracht. Voor twee gezinnen werd na dit huisbezoek overbruggingszorg vanuit de v-GGZ ingezet totdat een beoogde behandeling kan starten.

De pilotduur van een half jaar was te kort om de samenwerking uit te breiden en tot concretere kwalitatieve resultaten te leiden. De overtuiging is door de inzet en samenwerking gesterkt dat jeugdhulp en volwassen ggz complementair aan elkaar zijn om in de gezinnen met complexe problematiek de juiste dingen te doen met de juiste kennis en om het systemisch werken nog verder te optimaliseren.

Youz

Om uitvoering te geven aan de ontwikkeling naar integraal werken, zijn in 2018 in ambulante specialistische integrale teams opgestart, samengesteld vanuit een samenwerkingsverband tussen Jeugdformaat, Ipse de Bruggen en Youz/Parnassia Groep. Sinds 2020 werken zij gezamenlijk binnen de integrale unit onder de noemer 'Beter Thuis'. Het doel van het integrale zorgaanbod bij Beter Thuis is het bieden van afgestemde hulpverlening voor alle gezinsleden die noodzakelijk is voor duurzame participatie in de reguliere maatschappij. De doelgroep van de integrale unit van Beter Thuis betreft gezinnen met meervoudige en complexe problematiek die moeite hebben met het participeren aan het dagelijks leven. De hulpverlening heeft daarom betrekking op alle aspecten van 'het gewone leven', zoals individuele en gezinsproblematiek, woonsituatie, financiën, opleiding en arbeidstoeleiding.

In de periode vanaf april 2020 (start hosting onder Youz) tot en met januari 2022 zijn er 152 gezinnen gestart bij de teams die betrokken waren bij integraliteit, waarvan een deel vanuit de deelprojecten uit het Transformatiefonds. Voor het doelgroepenonderzoek zijn de gegevens van 93 gezinnen benut.

Expertise Centrum Complexe Zorg

Er is structureel inzet van de GGZ-professional tijdens bijeenkomsten van de experttafels en/of vormgeven van advies. Er zijn in principe wekelijks bijeenkomsten waar de GGZ-professional aansluit. Er zijn vier gezinnen waarbij de GGZ-professional een actieve bijdrage heeft geleverd door apart met ouders in gesprek te gaan, als ook een second opinion heeft georganiseerd. Verder is de betrokken professional een aantal maal 'geconsulteerd' en extra aangesloten bij vervolg overleggen.

Het Crisisinterventieteam

De medewerker v-GGZ sluit structureel twee keer per week één uur aan, bij de casuïstiek bijeenkomsten binnen het CIT. Daarnaast is er de mogelijkheid van consulteren. Dit wordt niet apart geregistreerd, maar betreft gemiddeld één à twee zaken per week. De medewerker v-GGZ bij het CIT heeft met 45 gezinnen contact gehad in 2021. Deze gezinnen zijn door CIT medewerkers aangedragen, omdat:

- *er feitelijk- of een sterk vermoeden was van problematisch middelengebruik en,*
- *de inschatting was dat gezinsleden open zouden staan voor contact met de v-GGZ expert en,*
- *er nog geen behandeling in de verslavingszorg liep.*

Bij 26 van deze 45 gezinnen werd er n.a.v. contact met INDIGO medewerker vervolghulp gericht op gebruik ingezet.

Jeugdbescherming

Er is structurele inzet van medewerkers v-GGZ bij de wekelijkse casuïstiekbespreking. Daarbij wordt er bij gemiddeld vijf gezinnen input geleverd in de vorm van advies vanuit de expertise volwassen GGZ. Het toevoegen van expertise tijdens huisbezoeken en het aansluiten bij gesprekken is niet geregistreerd voor 2021. Na een aanlooperperiode betreft dit gemiddeld één consult per twee weken per medewerker v-GGZ

3.1.3 Kleinschalige woonvoorzieningen

Vanuit het Expertisecentrum Complexe Zorg is gesignaleerd dat het in de regio Haaglanden ontbreekt aan kleinschalige woonzorgvoorzieningen voor een kleine groep jongeren met een zeer specialistische zorg- en begeleidingsvraag, onder meer door ernstige hechtingsproblematiek en/of autisme. Het signaal bestond al langer, maar een eerder initiatief is om uiteenlopende redenen (inhoudelijk en financieel) in 2019 niet tot uitvoering gekomen.

Vanuit het Transformatiefonds zijn in 2021 middelen ingezet voor dekking van frictiekosten bij de ontwikkeling van de gevraagde voorzieningen en tevens als impuls geld om deze voorzieningen vernieuwend vorm te geven. Projecten zijn getoetst aan elementen van kleinschaligheid (o.a. groeps grootte en flexibiliteit verblijf) en waar mogelijk op een gezinsgericht karakter van het aanbod, inclusief een zo sterk mogelijke verbinding en aandeel in de zorg van de natuurlijke ouders. Flexibele zorgvormen die onvoorwaardelijk klaar kunnen staan ongeacht leeftijd en/of diagnose.

Na werving binnen de groep jeugdhulpaanbieders die gecontracteerd is voor voorzieningen met verblijf, zijn uiteindelijk twee jeugdhulpaanbieders¹¹ bereid gevonden een kleinschalige voorziening voor de doelgroep 'ASS' te creëren en hiervoor samenwerking aan te gaan. Dit heeft geleid tot een voorziening in Delft voor 10-12 kinderen in de leeftijd 14-17 jaar en tot een eerste gespecialiseerd gezinshuis voor de jongere doelgroep (max. 4 kinderen).

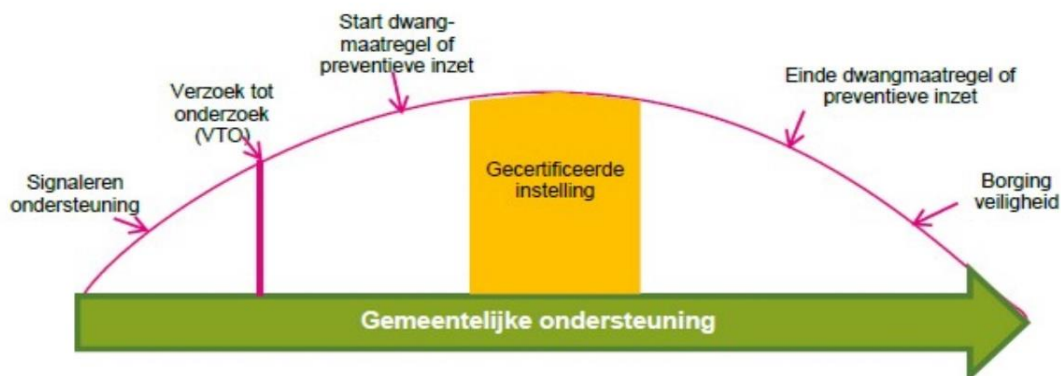
Orthopedagoog uitvoeringspraktijk:

"Waar wij heel trots op zijn is dat er nu een woongroep Jeugd in het zelfde pand zit als een beschermde woonvorm voor Volwassenen, waardoor de jongeren na hun 18de niet op zoek hoeven naar een hele nieuwe plek, terwijl ze bijvoorbeeld hier een netwerk hebben opgebouwd of hier naar school gaan. Als dat nodig is kunnen ze doorstromen naar beschermd wonen voor volwassenen."

De verdere ontwikkeling wordt in 2022 gemonitord met inzet van expertise van een gespecialiseerde kenniscentrum.

3.2 Continuïteit Beter Samenspel

In de periode 2016-2017 is in Haaglanden een visie ontwikkeld op hulpverlening voor kinderen/jeugdigen die geconfronteerd werden met onveiligheid binnen de gezinnen waar ze deel van uitmaken en daardoor in het vizier kwamen van de jeugdveiligheidsketen. Deze visie beoogde een radicaal andere werkwijze van Lokale Teams en de Gecertificeerde Instellingen (GI's), doordat deze niet langer in het verlengde (lineair) van elkaar opereren, maar juist parallel (gelijktijdig) en met gebruik van elkaars kennis en expertise. Dit werd het programma 'Beter Samenspel voor Veilig Opgroeien' dat in 2018 in uitvoering werd genomen. Eerst in zgn. voorloopgemeenten¹² en later, vanaf 2020 ook elders in Haaglanden.

¹¹ Prodeba en Jeugdformaat

¹² Delft, Den Haag, Westland

In beginsel zou Beter Samenspel worden uitgevoerd binnen de reguliere instellingsbegrotingen. Door de vanaf 2018 toenemende budgettaire druk in de jeugdhulp bleken de reguliere begrotingen echter niet toereikend voor een dergelijk omvangrijk programma en is de optie om tijdelijk met het Transformatiefonds continuïteit te borgen benut. Een belangrijk deel van de middelen is besteed aan samenwerking rond concrete casuïstiek in de voorlopergemeenten, alsmede voor een scholingsproject van JB-medewerkers. De jeugdhulpprofessionals die de werkwijze inmiddels toepassen, ervaren dat de doelen van Beter Samenspel worden behaald¹³ naarmate zij hier meer ervaring in opdoen en de werkwijze bij meer gezinnen toepassen.

Door een samenloop van omstandigheden met onderling versterkende effecten, zijn zowel doorontwikkeling als bredere implementatie in 2020 en 2021 fors vertraagd. Zo was onder meer de coronacrisis belemmerend voor “gezamenlijk ervarend leren” en liet de werkdruk zowel door het thuiswerken als de werkdruk in de sector en in de gemeenten te weinig ruimte voor vernieuwende werkvormen. Er is dus wel geïnvesteerd in methodiek en trainers, maar er was te veel druk, zowel door beperkte beschikbaarheid van gekwalificeerde medewerkers als de beschikbaarheid van passende hulp voor gezinnen met complexe problematiek. Een gepland en aan het Lectoraat Jeugdhulp in transformatie Jeugd Haaglanden opgedragen evaluatieonderzoek is vanuit dezelfde oorzaken gestagneerd.

De urgentie van de benodigde doorontwikkeling is met de presentatie van het landelijk Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming en de verbetertrajecten rond huiselijk geweld en kindermishandeling echter alleen maar toegenomen. De uitgangspunten van Beter Samenspel sluiten hier nog steeds volledig op aan en de opgedane ervaringen en ontwikkelde instrumenten dragen bij aan een mogelijke doorstart in gewijzigde vorm. Hieraan wordt van begin 2022 gewerkt.

¹³ • Er is meer samenwerking tussen de cliënten en de hulpverlening (in het algemeen)
• De professionals plukken de vruchten van het wederzijds gebruik van elkaars expertise
• Er is sprake van een vollediger overdracht

4. Actielijn zes, investeren op vakbekwaamheid

Initieel vertrekpunt voor Actielijn Zes uit de aanvraag

Het invulling geven aan deze actielijn rond vakbekwaamheid heeft tot doel dat kind en gezin meer op maat en vanuit hun vraag worden geholpen. Dit vraagt niet alleen aandacht voor opleiden van uitvoerende professionals en verwijzers, maar ook voor samen leren door professional en leidinggevende en professional en burger/zorgvrager, alsmede voor een duurzame verbinding tussen (hoge)scholen en jeugdhulpaanbieders.

Met deze actielijn wordt ingezet op het transformatiedoel 'ruimte voor de professional' uit de Jeugdwet.

Het is belangrijk dat de opleidingen van professionals, zowel aan de basis als in (bijscholings) modules, qua inhoud en in het tempo van de maatschappelijke ontwikkelingen mee veranderen met de nieuwe vragen en rekening houden met regio-specifieke zaken. Hiervoor rust de primaire verantwoordelijkheid bij de opleidingsinstituten en jeugdhulpaanbieders, maar in Haaglanden is ook gekozen voor een rol van gemeenten vanuit de stelsel- en opdrachtgeverstaak¹⁴.

Doel van dit project:

- *Periodiek verrijken van inhoud van de curricula 'social work' en 'pedagogiek'*
- *Inbedden van regio-specifieke aspecten*
- *Verbinding van docenten en studenten aan de steeds veranderende praktijk en voor studenten brede stagemogelijkheden en carrièreperspectief binnen het brede sociale domein.*

4.1 Implementatie resultaatgericht werken

In 2020 zou in Haaglanden resultaatgerichte bekostiging worden ingevoerd. Met middelen uit het Transformatiefonds zou implementatie worden gefaciliteerd en de medewerkers van de lokale teams worden getraind. Zoals aan het begin van dit hoofdstuk aangegeven is de resultaatbekostiging¹⁵ uiteindelijk niet ingevoerd, en is op een andere wijze aan resultaatsturing gewerkt d.m.v. optimalisering van administratieve processen en ontwikkeling van instrumenten voor kostenbeheersing.

Omdat de situatie in elke gemeente in Haaglanden verschilt qua samenstelling en werkwijze van de lokale team is in het plan voor het Transformatiefonds vastgelegd dat de gemeenten zelf besluiten op welke wijze zij dit deel van de middelen uit het Transformatiefonds aanwenden, mits verbonden aan het doel waarvoor de middelen zijn bestemd: implementatie resultaatgericht werken bij de lokale teams. Regionaal is uitgewisseld en samengewerkt in het tijdelijke team van implementatiemanagers.

4.2 Minor zorgcoördinatie in het publieke domein

Met de faculteiten Social Work en Pedagogiek alsmede het Lectoraat jeugdhulp in transformatie van de Haagse Hogeschool is in 2019 de ontwikkeling besproken van een minor, met als werktitel 'social work in het publieke domein'.

¹⁴ Zie ook Actielijn 6 uit het landelijk Actieprogramma 'Voor de Jeugd'.

¹⁵ waarbij producten plaats maken voor profielen, intensiteiten en resultaatdialoog

Vanuit het Transformatiefonds is bijgedragen aan de ontwikkelingskosten. Met ingang van het schooljaar 2020-2021 is de minor in het vierde leerjaar, eerste semester uitgevoerd. Bij de start namen ruim 70 studenten deel aan de minor, die daarmee in een klap de op een na grootste minor werd. Het is de bedoeling dat de minor de komende jaren van het aanbod van de Haagse Hogeschool deel blijft uitmaken en op basis van jaarlijkse evaluatie wordt doorontwikkeld.

Student Pedagogiek aan De Haagse Hogeschool, over de minor Zorgcoördinatie

"We worden heel erg voorbereid op de beroepspraktijk. Wat we nu heel erg leuk lijkt is om bij een CJG een zorgcoach te worden."

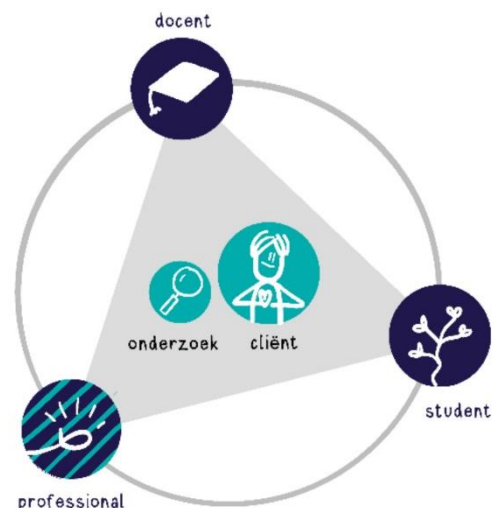
4.3 Samen werken, samen leren

In 2019 is op basis van pilots gestart met uitvoering van het door ZonMw gehonoreerde project "Samen werken, Samen leren". Dit leernetwerk is opgezet met subsidie van ZonMW door Hogeschool Leiden, De Haagse Hogeschool en jeugdzorgorganisaties uit Zuid-Holland.

In het leernetwerk wordt gebruik gemaakt van ervaringskennis in de persoon van studenten en ouders en wetenschappelijke kennis over de jeugdzorg. In het leernetwerk komen per deelnemende praktijkorganisatie stagiairs, hun begeleiders vanuit de praktijk en de begeleidende docenten samen.

De stagiairs organiseren de leernetwerk-bijeenkomsten en bereiden deze inhoudelijk voor. Centraal in de aanpak staat de dialoog in de vorm van een leernetwerk tussen opleiding en uitvoering met deelname van stagiair en docent. Het project is geëvalueerd en afgerond.¹⁶

In Haaglanden zijn ter voorbereiding op continuering en verbreding in 2019 pilots uitgevoerd door Jeugdformaat en CJG Den Haag. Op basis van de opgedane ervaring zijn voor 2021 en 2022 afspraken gemaakt waarbij de Haagse Hogeschool een coördinerende rol heeft bij de uitvoering waar inmiddels vier praktijkorganisaties en twee lokale teams zijn betrokken.

4.4 Professionalservaringsonderzoek, -platform

Een van de doelen van de transformatie in de jeugdhulp is het vergroten van de professionele ruimte voor professionals in de jeugdhulp. Vanuit de gemeenten in de regio Haaglanden en het Kennisnetwerk Jeugd Haaglanden is het initiatief genomen om periodiek professionals-ervaringsonderzoek (PEO) te gaan uitvoeren. Het initiatief wordt ondersteund door de (landelijke) Beroepsvereniging van professionals in sociaal werk (BPSW). Daarbij wil het Platform Jeugdhulpprofessionals Haaglanden (PJH) een podium bieden aan professionals om met elkaar in gesprek te gaan. Dat gesprek wordt gevoed door korte onlinepeilingen onder professionals in de jeugdhulp.

¹⁶ <https://www.hsleiden.nl/transformaties-in-de-zorg-voor-jeugd/onderzoek/samen-werken-samen-leren>

Het idee voor het platform is in april 2020 voorgelegd aan een groepje professionals, waarvan een deel in 2017 bij de regionale handreiking 'Ruimte voor professionals'¹⁷ was betrokken. Bij hen is het idee positief ontvangen. Zij brachten onder meer naar voren dat een platform voor en door professionals goed zou zijn, onder andere om uit te wisselen en van elkaar te leren, bijvoorbeeld in de omgang met richtlijnen.

Daarnaast kwam sterk naar voren dat het daarbij belangrijk is om een relatie te hebben met management en beleid. Tenslotte is ook het besef belangrijk dat beginnende en meer ervaren professionals soms andere dingen vragen. Uiteindelijk doel hiervan is meer ruimte voor professionals te creëren, zodat zij op een goede manier hulp kunnen verlenen aan gezinnen.

De vragenlijst van het professional-onderzoek van september 2021 is ingevuld en de tussentijdse resultaten zijn middels een webinar met professionals besproken. De rapportage is in maart 2022 worden gepubliceerd. Tevens is de website van het platform gelanceerd¹⁸

The screenshot shows the website of Kennisnetwerk Jeugd Haaglanden. The header includes the logo and navigation links: Home, Over ons, Onderzoek, PJH-PEO, Nieuws, Publicaties, Onderwijs. The main heading is 'Kennisnetwerk Jeugd Haaglanden'. Below this, there is a large image of children in yellow shirts with a circular callout that says 'SCHRIJF JE HIER IN EN BLIJF OP DE HOOGTE'. The main content area is titled 'Platform Jeugdhulpprofessionals Haaglanden'. It features a large grey silhouette of a person with arms raised. To the left of the text is a small image of two people working at a desk. The text describes the platform as a podium for professionals to discuss and learn from each other. It mentions that the idea was presented in April 2020 to a group of professionals, including those involved in the 'Ruimte voor professionals' initiative. On the right side, there are two download buttons: 'Professional-ervaringspeil Quickscan Ruimte voor de professional ten tijde van de COVID-19 crisis (pdf)' and 'Professional-ervaringspeiling bij de quickscan ruimte voor de professional ten tijde van de COVID-19 crisis (pdf)'.

¹⁷ <https://professionaliseringjeugdhulp.nl/assets/PJJ-1805-03-Handreiking-haaglanden.pdf>

¹⁸ <https://www.kennisnetwerkjeugdhaaglanden.nl/platform-jeugdhulpprofessionals>

5. Kennis vergaren

Initieel vertrekpunt voor leren en ontwikkelen

Een belangrijke spelregel binnen het landelijke programma rond het Transformatiefonds is dat wordt bijgedragen aan een lerend jeugdhulpstelsel. Het Transformatiefonds heeft ook tot doelstelling om gezamenlijk op landelijk niveau een stap voorwaarts te zetten, naar een jeugdhulpstelsel dat zich steeds beter ontwikkelt.

Jeugdregio's dienen aantoonbaar resultaten te boeken in de transformatie. Uit het indienen van een transformatieplan volgt dan ook de verplichting voor jeugdregio's om zowel op landelijk als op regionaal niveau kennis en ervaringen actief te delen en hiervan te leren.

Begin 2019 heeft afstemmingsoverleg plaatsgevonden tussen de regio's Haaglanden, Holland Rijnland en Midden Holland. Geconstateerd is dat voor het regionaal delen van kennis de gezamenlijke deelname aan de (toenmalige) Academische werkplaats SAMEN hiervoor het geëigende platform is. In de voorbereiding van de aanvraag voor een vervolg op de Academische werkplaats Samen is gekozen om een van de nieuwe leernetwerken in te richten rond integrale zorg. Vanuit de lopende projecten zijn initiële onderzoeksvragen geformuleerd.

Onderzoek en monitoring zijn een herkenbaar onderdeel van de subsidieaanvraag. Op basis hiervan zijn diverse actiegerichte onderzoeken gestart. Beide Actielijnen hebben vooral kwalitatieve (transformatie)doelen, maar beogen tevens financiële effecten. Dat laatste meten bleek een te complexe deelvraag, mede door de diverse doelmatigheidsmaatregelen die door de tekorten in de jeugdzorg de afgelopen jaren zijn gestart. Kostenbewustzijn heeft vooral een plek gekregen bij de implementaties in de lokale teams. Nog niet alle onderzoeken zijn afgerond. Alle rapporten komen uiteindelijk beschikbaar op de website van de regio Haaglanden.¹⁹

5.1 Clientervaring

Voor goede en effectieve hulp zijn de ervaringen van ouders en jongeren van groot belang. De Jeugdwet verplicht gemeenten daarom cliëntervaringsonderzoek (CEO) uit te voeren.

Op basis van de resultaten van het kwantitatieve CEO en de daarbij behorende duidingssessies, hebben de H10-gemeenten twee vraagstukken geselecteerd waarop zij een kwalitatief onderzoek willen richten, namelijk:

- *De samenwerking tussen de verschillende betrokken jeugdhulpprofessionals*
- *De mate waarin de hulp aansluit op de hulpvraag.*

Omdat er geen geschikte data voorhanden waren om dit verdiepende onderzoek uit te voeren is op verzoek van de gemeenten door De Haagse Hogeschool in 2019 verkend of een kwalitatief CEO kon worden uitgevoerd. Dit heeft geresulteerd in een pilot waarbij studenten social work interviews houden met ouders en jongeren over de ervaringen met de jeugdhulp. De pilot heeft geleid tot een eindrapportage²⁰. In 2020 is een dergelijk onderzoek uitgevoerd voor zowel de gemeente Leidschendam-Voorburg²¹ als de regio Haaglanden. Aanbevelingen vanuit de onderzoeken liggen op het terrein van lange wachttijden, gemeentelijke procedures, clientbetrokkenheid bij besluiten en wisselingen van hulpverleners. In 2022 wordt weer een regio breed onderzoek uitgevoerd.

De pilots zijn aanvullend vanuit het Transformatiefonds gefinancierd.

¹⁹ www.jeugdhulphaaglanden.nl

²⁰ <https://www.jeugdhaaglanden.nl/clientervaringsonderzoek-haaglanden-2019>

²¹ <https://www.kennisnetwerkjeugdhaaglanden.nl/kwalitatief-clientervaringsonderzoek-leidschendam-voorborg-2020>

5.2 Ketenbreed leren

Wat kunnen we leren van hulpverleningstrajecten die eindigen in specialistische jeugdhulp? Die vraag stond centraal in het landelijke onderzoek Ketenbreed Leren, waaraan Haaglanden heeft deelgenomen met financiering vanuit het Transformatiefonds. Het onderzoek is in 5 regio's in Nederland uitgevoerd. Het casusonderzoek werd uitgevoerd bij jeugdigen die verblijven in een Justitiële jeugdinrichting, JeugdzorgPlus, een Orthopedagogisch behandelcentrum of in de jeugd-GGZ.

In het onderzoek is gekeken met de 'kennis van nu' welke factoren belemmerend zijn geweest of juist hebben geholpen om de hulp goed te laten verlopen. Het onderzoek is nog niet af, maar er zijn wel een paar voorlopige resultaten te noemen.

In totaal zijn vanuit regio Zuid-Holland Noord negen cases onderzocht. Tijdens het onderzoek bleek de werving lastig vanwege twee aspecten: de tijdsinvestering voor professionals alsmede de inschatting dat het onderzoek te belastend is voor betrokkene jongere.

Een paar kenmerken in de levensloop.

- *Gemiddeld hadden de jeugdigen meer dan zeven woon- of verblijfplaatsen.*
- *Bijna alle betrokken jeugdigen hebben een klas gedoubleerd of zijn naar een lager schoolniveau geplaatst.*
- *Vaak is al op jonge leeftijd hulp in het gezin aanwezig.*
- *Daarnaast zien we dat deze jongeren vaak gepest werden op school, en er op enig moment in het leven van de jongere een opeenstapeling van problemen of gebeurtenissen plaatsvindt en de situatie op een gegeven moment escaleert.*
- *Dit zien we met name gebeuren bij of vlak na de overgang van het basisonderwijs naar het voortgezet onderwijs.*

Het onderzoek levert naar verwachting diverse verbeterpunten op, die nadere uitwerking vragen. De verbeterpunten liggen op de volgende gebieden:

- *Wijze van samenwerking met ouders en jeugdigen en communicatie.*
- *Meer aandacht voor de mogelijkheden en grenzen van ouders en jongeren.*
- *De problematiek in een vroeg stadium in kaart brengen, benut en versterk signalering op school*
- *Systeemgericht werken*
- *Draag zorg voor een passend aanbod (ook ruimte voor de professionals) en erken ook als de hulp die nodig is niet geboden kan worden.*

Alle jeugdigen en ouders hebben te maken gehad wisselingen van hulpverleners. Juist bij jeugdigen met hechtingsproblematiek is dit onwenselijk. Daarnaast bleek het vinden van een goede vervolgplek vaak heel lastig door het ontbreken van het juiste aanbod, ontbreken van contracten of ontbreken van financiering.

De bevindingen worden benut voor multidisciplinair gesprek aan een voor dit doel samengestelde regionale leertafel. Elementen van de methodiek worden benut om vaker regionaal casuïstiekonderzoek voor leerdoeleinden te organiseren.

5.3 (Effectiviteit van) integrale zorg

De zorg meer integraal aanbieden is al langere tijd een belangrijke ambitie in het sociaal domein. Voortbouwend op al bestaande initiatieven is vanuit het Transformatiefonds tevens een grotere betrokkenheid van de expertise Volwassenen-GGZ gefaciliteerd. Maar hoe weten we, of die inzet effectief is en wat daarin de werkzame elementen zijn? Om dat te weten te komen, wordt integrale zorg in meerdere onderzoeken onder de loep genomen.

1. *De Specialist Dichtbij*

In dit project dat in 2021 is gestart met financiering door ZonMW wordt door de Kenniswerkplaats SAMEN onderzoek ingesteld naar werkzame en belemmerende elementen van een integrale specialistische werkwijze. Dit doet de Werkplaats door ervaringen met vijf lokale integrale specialistische teams (Katwijk, Alphen aan den Rijn, de regio Haaglanden en Midden Holland) vanuit diverse perspectieven te onderzoeken, vergelijken en verbinden. De relevantie voor Haaglanden en het Transformatiefonds zit in de betrokkenheid van 'Beter Thuis', de unit integrale zorg van GGZ-aanbieder Youz, Jeugdformaat en Ipse de Bruggen.

Dit onderzoek²² loopt tot september 2022

2. *Evaluatieonderzoek projecten volwassen-GGZ Transformatiefonds*

Individuele problematiek van ouders verkleint de kans op positieve uitkomsten van gezinsgerichte jeugdhulp. In de regio Haaglanden zijn daarom vanuit het Transformatiefonds een aantal pilots gefinancierd die de betrokkenheid van expertise Volwassenen-GGZ faciliteert, met het oog op een zo adequaat mogelijke aanpak van de gezinsproblematiek en voorkoming of verkorten uithuisplaatsing. Aan het Lectoraat Jeugdhulp in transformatie is gevraagd de meerwaarde van deze inzet te onderzoeken. Het Lectoraat Jeugdhulp in transformatie voert dit onderzoek uit in samenwerking met het Verwey-Jonker Instituut.

In hoeverre leiden de pilots ertoe dat inzet vanuit de volwassenen-GGZ kan worden gerealiseerd en wat is hiervan de meerwaarde voor kinderen, gezinnen en de maatschappij? Het onderzoek wordt uitgevoerd met behulp van de methode Effectencalculator²³.

Resultaten worden in het eerste kwartaal van 2022 verwacht²⁴.

3. *Verdiepende onderzoeken integraal team 'Beter Thuis'*

Jeugdhulpaanbieder Youz, een van de organisaties met een integraal team doet wetenschappelijk onderzoek naar de verschillende aspecten van het integraal werken. Youz heeft daarbij om cofinanciering verzocht.

Het onderzoek wordt in twee fases uitgevoerd, waarbij de 1^e fase is afgerond. In het rapport²⁵ beschrijft de onderzoeker de doelgroep van de integrale unit van Beter Thuis, het samenwerkingsproject van Youz, Jeugdformaat en Ipse de Bruggen.

De gegevens zijn afkomstig vanuit Routine Outcome Monitoring (ROM), standaard onderdeel van de eerste fase van integrale analyse en daarmee de basis voor het hulpverleningsplan en voor zorgevaluatie. De beschrijving van de doelgroep laat zien dat er veel complexiteit en diversiteit bestaat in problematiek van de aangemelde gezinnen. Bij twee derde van de jeugdigen is de problematiek bekend. Hoewel dit een hoog percentage is, is het lager dan op basis van de verwijzing mocht worden verwacht. Mentale problematiek bij de jeugdige is immers het verwijscriterium voor de hulpverlening naar Beter Thuis. Bij meer dan de helft is sprake van problematiek op alle domeinen. Bij meer dan 90% van de gezinnen is sprake van problematiek binnen de opvoeding en zijn opvoeders bekend met eigen problematiek. Daarnaast bestaat bij bijna 90% zorgen over contextuele factoren, bij 84% bestaan problemen in het gezinsfunctioneren en bij bijna 80% problemen in het sociaal netwerk.

Het tweede onderzoek richt zich op zorgevaluatie van Beter Thuis. In kaart wordt gebracht in hoeverre sprake is van afname van problematiek bij de gezinnen bij afsluiting van de hulpverlening ten opzichte van de problematiek bij aanvang van de hulpverlening. Daarbij wordt tevens naar deelaspecten gekeken als 'in hoeverre bepaalde typen gezinnen meer gebruik maken van de hulpverlening dan anderen' en of behandelduur, cliënttevredenheid en werkrelatie samenhangen met de mate van problematiek bij afsluiten. Dit onderzoek loopt gedurende heel 2022, met beschikbaar komen van tussentijdse resultaten halverwege 2022.

²² <https://www.werkplaatssamen.nl/wat-doet-samen/onderzoeksprojecten/de-specialist-dichterbij/>

²³ De effectencalculator is een evaluatie-instrument dat voor individuele cases de opbrengsten in beeld brengt.

²⁴ De rapportage komt beschikbaar op www.jeugdhulphaaglanden.nl en www.kennisnetwerkjeugdhaaglanden.nl

²⁵ Het rapport is te vinden op www.jeugdhulphaaglanden.nl

5.4 Complexe scheidingen

Parallel aan de uitvoering van het Transformatiefonds was de regio Haaglanden gedurende 2020 en 2021 ook actief als Regiolab²⁶ voor het landelijk project 'Scheiden zonder schade'. Tevens investeert Haaglanden in het regionaal Kenniscentrum Kind en Scheiding. Vanuit beide initiatieven ontstond een vraag naar onderzoek dat kan bijdragen aan meer inzicht waar kansen liggen om (problematische) scheiding te voorkomen en mogelijkheden tot interveniëren te ontdekken. Zowel de periode voorafgaand aan de daadwerkelijke scheiding en de periode na de scheiding zijn hierin meegenomen, evenals belangrijke keerpunten in deze periodes.

Het Lectoraat Jeugdhulp in Transformatie heeft aan dit onderzoek bijgedragen door het uitvoeren van een literatuuronderzoek naar factoren die de kans op een (problematische) scheiding kunnen verminderen of juist versterken. De resultaten van het literatuuronderzoek zijn het uitgangspunt geweest voor verdiepende interviews met verschillende experts en ervaringsdeskundige ouders en jeugdigen, uitgevoerd door Garage2020.

In het eindrapport²⁷ worden de verkregen inzichten en aanbevelingen van dit onderzoek samenvat en gevisualiseerd. Voor iedere fase van het scheidingsproces worden de belangrijkste risico's, beschermende factoren en kansen voor interventies in kaart gebracht. Naast de verschillende fasen zijn er ook individuele factoren en situationele factoren die gedurende het gehele proces invloed hebben op de ervaren stress en emoties.

Het rapport is regionaal breed gedeeld en onderwerp van gesprek geweest in bijeenkomsten voor deskundigheidsbevordering in het kader van het Regiolab.

5.5 Cultuursensitieve jeugdhulp

Cultuursensitief werken: veel organisaties worstelen nog met de vraag hoe zij dit op een duurzame manier door kunnen voeren. Het Lectoraat Jeugdhulp in transformatie deed samen met Kennisplatform Integratie & Samenleving een verkennend onderzoek naar wat er nodig is om cultuursensitief werken duurzaam te verankeren in jeugdhulp organisaties²⁸. Vanuit het Transformatiefonds is aan de totstandkoming van dit onderzoek bijgedragen.

De afgelopen decennia zijn er veel onderzoeken op dit thema uitgevoerd. Toch wordt deze kennis niet overal en altijd toegepast. En als dit wel het geval is, dan wordt het niet altijd op een duurzame manier doorgevoerd binnen jeugdhulporganisaties.

Deze conclusie was de aanleiding om samen met een aantal enthousiaste jeugdhulpprofessionals, managers en studenten, leernetwerken op te zetten met als resultaat vier praktische tools²⁹ bedoeld voor professionals die jeugdigen en gezinnen met een niet-westerse migratieachtergrond begeleiden.

Het onderzoek past goed bij Actielijn 6 (hoofdstuk 3.3), omdat in het onderzoek ook is gekeken naar de rol die de Haagse Hogeschool, en dan vooral de opleidingen Sociaal Werk en Pedagogiek, hierin kan spelen.

5.6 Onderzoek structurele knelpunten zorgaanbod Haaglanden

De tussenevaluatie van Zorglogistiek (zie hoofdstuk 3.1.1) constateerde in juni 2020 knelpunten waarbij ondanks inzet van Zorglogistiek deze niet voor alle kinderen heeft geleid tot een passende oplossing. In verband hiermee is vanuit het Transformatiefonds onderzoek naar het ontbrekende aanbod bekostigd.

²⁶ Hiervan komt een separaat eindverslag beschikbaar op www.jeugdhulphaaglanden.nl

²⁷ <https://www.kennisnetwerkjeugdhaaglanden.nl/complexe-scheidingen>

²⁸ <https://www.kennisnetwerkjeugdhaaglanden.nl/cultuursensitieve-jeugdhulp-in-de-regio-haaglanden>

²⁹ <https://www.kennisnetwerkjeugdhaaglanden.nl/verduurzaming-van-diversiteitsensitieve-jeugdhulp-hoe-verder>

De aanname bleek juist, dat er in de regio sprake is van ontbrekend zorgaanbod, waardoor kinderen (en hun ouders) soms veel verder dan wenselijk van elkaar kwamen te wonen. Verblijf voor kinderen met een Autisme Spectrum Stoornis (ASS) evenals kleinschalig wonen voor kinderen met een forse hechtingsproblematiek/trauma waren hierbij de belangrijkste doelgroepen. Met het sluiten van bepaalde instellingen of initiatieven buiten de regio werden ook de buitenregionale plaatsingsmogelijkheden schaars. De verwijzer moest overgaan naar plan B, C of zelfs D. Dit gaf aanleiding om een analyse te maken, van de informatie die bekend is bij het Expertiseteam Complexe Zorg (EZC), om het ontbrekend aanbod voor verblijf in Haaglanden in kaart te brengen. Deze informatie is een mix van de cijfermatige gegevens van Zorglogistiek en de kwalitatieve informatie vanuit de zorgbemiddelaars en voorzitter van de Experttafel.

Het onderzoek heeft geleid tot de realisatie van twee kleinschalige voorzieningen (zie hoofdstuk 3.1.3) en heeft tevens voor informatie gezorgd t.b.v. inventarisatie van knelpunten voor bovenregionaal op te lossen vraagstukken³⁰.

5.7 Sturingsvraagstuk transformatie JeugdzorgPlus

In bovenregionale samenwerking wordt al een aantal jaar gewerkt aan hervorming van de gesloten jeugdzorg (JeugdzorgPlus). De vijf samenwerkende regio's, de betrokken gecertificeerde instellingen en betrokken aanbieders hebben een gezamenlijk ambitiedocument opgesteld dat in de periode 2021-2024 moet leiden tot de omvorming van 135 'bedden' naar alternatief ambulant aanbod voor deze complexe doelgroep.

Haaglanden heeft namens de vijf jeugdhulpregio's extern advies gevraagd hoe de doorontwikkeling van Jeugdhulp Plus in het landsdeel optimaal mogelijk te maken.

Het advies³¹ geeft inzicht in wat de dilemma's zijn en een mogelijke organisatorische vervolgrichting. Hoewel er, op het moment van schrijven, sprake is van een aantal knelpunten rond de financiering en inkoop van vernieuwd aanbod van de aanbieders, is over de algehele linie consensus over de ambities bij partijen.

Het adviestraject is gefinancierd door de vijf regio's. De bijdrage van Haaglanden is betaald uit het Transformatiefonds.

³⁰ <https://www.rijksoverheid.nl/actueel/nieuws/2020/06/17/acht-expertisecentra-voor-jongeren-met-complexe-problematiek>

³¹ www.jeugdhulphaaglanden.nl

6. Kennis delen

Tot de doelstellingen van het Transformatiefonds behoort ook het kennis delen. In verband daarmee zijn met middelen van het Transformatiefonds verschillende activiteiten georganiseerd.

6.1 Jaarcongressen ³²

2019

In 2019 werd op 12 april een goed gewaardeerde en door ruim 300 professionals bezochte inspiratie dag georganiseerd onder de titel 'Van oude patronen naar nieuwe oplossingen'. Deze bijeenkomst was bedoeld als kick-off voor het project Transformatiefonds, met deskundigheidsbevordering en netwerkvorming als doelen. Specifiek was er aandacht voor de stem van de ouders/jongeren uit de jeugdhulp. Er werd een breed inhoudelijk programma aangeboden, met een toelichting op de bedoelingen van het plan Transformatiefonds, er was een presentatie door wethouders, ervaringstheater en er waren diverse workshops over o.a. ouderschap, pleegzorg, Beter Samenspel en vakmanschap.

2020

Voor 2020 stond een vergelijkbare dag gepland, maar deze is vanwege de maatregelen rondom COVID-19 eerst uitgesteld en later omgezet met digitale oplossingen. De inspiratie dag werd omgevormd tot 'Week van de transformatie'. Vakmanschap, Veerkracht en Verbondenheid waren daarin de centrale thema's. Een week die startte op de Dag van de Rechten van het Kind, met webinars en online sessies en ruim 750 inschrijvingen. Tijdens deze week ontmoetten professionals, ervaringsdeskundigen, bestuurders, raadsleden, managers, beleidsadviseurs, wetenschappers en opleiders elkaar in 19 sessies om inspiratie, inzichten en ervaringen uit de praktijk over de jeugdhulp uit te wisselen.

In de sessies zijn een aantal duidelijke rode draden te zien:

- *dat jongeren vooral gezien, gehoord en betrokken willen worden en meer aandacht voor professionele nabijheid*
- *oog te hebben voor het systeem rond kinderen*
- *aandacht te verleggen naar de uitvoering en implementatie van alle goede plannen en afspraken die al zijn gemaakt*
- *dat er nog veel verbetering mogelijk is in de afstemming met onderwijs.*

2021

Ook voor 2021 was voor het najaar een conferentie georganiseerd, bedoeld als slotbijeenkomst voor het Transformatiefonds. Deze bijeenkomst is op het laatste moment gecancelld in verband met COVID-19 maatregelen en verplaatst naar april 2022.

6.2 Themabijeenkomsten ³³

Werkwinkel 'Fakkeldragers'

Aan de hand van voorbeelden over samenwerking tussen ouders/jongeren en professionals is op 18 september 2019 een werkwinkel georganiseerd. Met een kleine groep jongeren, ouders, professionals, beleidsmakers en managers is gesproken over thema's als:

- *Hoe weet je of datgene wat jij doet aansluit bij wat jongeren en ouders willen*
- *Waar loop je tegenaan als je de wensen en behoefte van gezinnen echt centraal zet*
- *Hoe krijg je je organisatie en andere partners hierin mee?*

Van de bijeenkomst is een beeldverslag gemaakt.

³² De verslagen zijn beschikbaar op www.jeugdhulphaaglanden.nl

³³ De verslagen zijn beschikbaar op www.jeugdhulphaaglanden.nl

Rotjochies

Oorspronkelijk zou er een fysieke bijeenkomst plaatsvinden op 14 april 2020, maar vanwege de Corona-maatregelen kon deze niet door gaan en is besloten om als alternatief een live webinar te organiseren. Op 19 mei 2020 deden zo'n 60 mensen mee aan het webinar 'Rotjochies'. Een jaar eerder werd in Haaglanden een vergelijkbare bijeenkomst georganiseerd rond de film Alicia³⁴. Dit soort bijeenkomsten werden georganiseerd in het kader van de programmalijn Vakmanschap binnen het Transformatie-programma Jeugdhulp.

In het webinar van mei 2020 stonden de thema's uit de film Rotjochies centraal: Hoe kunnen we eerder inspringen op de behoefte van jongeren en ouders? Op welke manier kan ouderschap als thema meer aandacht krijgen? Hoe luisteren we naar jongeren en sluiten we aan bij hun leefwereld en netwerk? Hoe kunnen professionals zich meer openstellen voor de boodschap van jongeren en ouders?

Onder de deelnemers waren uitvoerende jeugdhulpprofessionals het sterkst vertegenwoordigd. Naast beleidsadviseurs van gemeenten, managers van aanbieders, en medewerkers van het Servicebureau Jeugdhulp Haaglanden deden er diverse ervaringsdeskundigen en vertegenwoordigers van cliënten mee. Ook bevonden er zich enkele onderzoekers onder de deelnemers.

Bijpraten over ervaringsdeskundigheid

Om invulling te geven aan dit thema is in juli 2021 een webinar georganiseerd met Alie Weerman, lector GGZ & Samenleving aan Hogeschool Windesheim, met vernieuwende ideeën over de toepassing van ervaringsdeskundigheid.

Tijdens deze bijeenkomst heeft *JONG doet mee!* een speciaal ontwikkeld instrument³⁵ aangeboden aan wethouder Jakobien Groeneveld van Zoetermeer, Arlette van Amerongen van Youz, Hugo van Eijk van Jeugdformaat en Marjolein Moonen van de Haagse Hogeschool. Het instrument gaat over gelijkwaardige basisafspraken over de omgang tussen jonge client en hulpverlener. Ruim dertig mensen hebben deelgenomen aan het webinar, van divers pluimage: ambtenaren, jeugdprofessionals, ondernemers, mensen uit het onderwijs en opvoeders en jeugd.

6.3 De stem van de jongere en ouders voor effectieve jeugdhulp

In de praktijk van ondersteuning en hulp wordt zichtbaar waar verbeteringen mogelijk zijn. Onder dit motto heeft JSO³⁶ de professionals, ouders en jongeren ondersteund tijdens de uitvoering van de activiteiten in het kader van het Transformatiefonds. De opdracht aan JSO was om de stem van opvoeders en jeugdigen in dit veranderproces te versterken. De ondersteuning bestond aan een scala van activiteiten, door bijvoorbeeld bijdragen te leveren aan de hiervoor genoemde conferenties en themabijeenkomsten. Tevens heeft JSO een rol gespeeld bij het inventariseren wat de vereisten zijn teneinde participatie van ouders en jongeren te stimuleren.

Het kernpunt van de transformatie 'het samenwerken tussen professionals, ouders en jongeren', doet een appel op de persoonlijke houding, beleving en overtuigingen van de betrokkenen. Hierin een beweging op gang te brengen vergt een proces dat werkende weg zich ontrolt in de dagelijkse praktijk van individuele professionals, teams en groepen in bijeenkomsten. Hiervoor is ook het 'Moresmemory' spel ontwikkeld en uitgevoerd, waarbij deelnemers zich verplaatsen in de rol van anderen.

Door de coronacrisis hebben overleg en activiteiten meestentijds online plaatsgevonden, wat zeker in het begin zoeken was. Het memoryspel is om deze reden en op kosten van het Transformatiefonds gedigitaliseerd.

³⁴ In samenwerking met de producent Cerutti Film en de filmmaker Maasja Ooms; het verslag staat op www.jeugdhulphaaglanden.nl

³⁵ <https://www.jongdoetmee.nl/adviezen/basisafspraken/>

³⁶ <https://www.jsn.nl/>

In de eerste helft van 2021 heeft de nadruk gelegen op het zo breed mogelijk borgen en implementeren van dat wat er in gang gezet is. Onderdeel hiervan was het leggen van een verbinding met de regiovisie. In dat kader heeft JSO verkend wat de mogelijkheden zijn voor een regionale ouder(s)raad, wat uiteindelijk heeft geleid tot de oprichting en begeleiding van de aan de raad deelnemende ouders.

Pleegzorgouder over de Oudersraad Haaglanden:

"Het is belangrijk dat onze stem gehoord wordt, dat beleidsmakers bewust zijn van de effecten van hun beleid. Je moet als ouders zó veel hobbels nemen."

7. Budgettaire uitkomsten

Van het totaalbudget van ruim 7,2 mln. is uiteindelijk bijna 0,24 mln. niet uitgegeven en wordt dit toegevoegd aan de regiobegroting voor 2022. De uitputting laat ten opzichte van de initiële begroting afwijkingen zien die zich grotendeels laten verklaren door prioritering op basis van nieuwe wensen of nieuwe doelen tgv onderbenutting doordat activiteiten niet of niet volledig konden worden uitgevoerd. Bij de prioritering zijn de kaders in de vorm van de actielijnen gehandhaafd.

Hoofdpijnen budgettaire verschuivingen:

Organisatie en bijeenkomsten	onvoorziene kosten regiovisie en duurdere bijeenkomsten
Kennis vergaren	onderbesteding i.v.m. vervallen resultaatbekostiging
Actielijn 2 Zo thuis mogelijk	Onderbesteding door stagnatie integrale teams
Actielijn 6 Vakbekwaamheid	Ongeveer op geprognostiseerd niveau
Beter Samenspel	Overbesteding t.g.v. hogere kosten bieden continuïteit

Projecten	Besteed	Initieel begroot
Organisatie en bijeenkomsten (kennis delen)		300.000
Bijdrage aan kosten regionale programmamanager	150.000	
Projectleiding Actielijn 2	75.000	
Projectleiding Actielijn 6, coördinatie en financieel beheer	100.000	
Kosten Regiovisie 2021-2025	<u>149.910</u>	
	474.910	
Kennis delen: Workshops en congressen (2021 is uitgesteld naar 2022)	193.796	150.000
Kennis vergaren		900.000
Clientervaring, professionalservaring	64.025	
Stem van de jongere	147.836	
Keten breed leren (rapportage in 2022)	75.000	
Diversiteit sensitieve jeugdhulp	15.800	
Scheiden zonder schade	9.900	
Effectiviteit wachtlijstbeheer (Zorglogistiek)	59.550	
Onderzoek structurele knelpunten zorgaanbod	67.256	
Effectiviteit integrale zorg (2 ^e rapportage eind 2022)	264.876	
Inventariserend onderzoek JZ+ Landsdeel Zuidwest	<u>17.357</u>	
	721.600	
Actielijn 2: Kinderen zo thuis mogelijk		2.700.000
Zorglogistiek en wachtlijstbeheer	945.000	
Integrale ambulante zorg, verbinding v-GGZ	620.394	
Realisering kleinschalige woonvormen kinderen met ASS-problematiek	<u>595.000</u>	
	2.160.394	
Actielijn 5: Continuïteit Beter Samenspel Jeugdbescherming en wijkteams	869.984	500.000
Actielijn 6: Vakbekwaamheid, lokale teams, implementatie inkoop		2.150.000
Implementatie, bijdrage aan centraal	103.327	
Implementatie, uitgaven aan lokale teams	<u>2.150.180</u>	
	2.253.507	
Actielijn 6: Vakbekwaamheid, curriculum		500.000
Inhoudelijke ontwikkeling, opdrachtgeverschap kennis vergaren	60.000	
Bijdrage aan AW SAMEN	23.100	
Samen werken, samen leren en ontwikkelen minor curriculum HBO	<u>214.016</u>	
	297.116	
Totaal besteed	6.971.306	7.200.000
Naar regiobegroting jeugdhulp 2022	237.694	
Oorspronkelijk budget (3 x 2403k)	7.209.000	

Bijlage 2: Resultaten Transformatiefonds Haaglanden op hoofdlijnen

I. Transformatiefonds

Om de vernieuwing van het jeugdhulpstelsel een extra impuls te geven, zijn VNG en het Rijk in 2018 het Actieprogramma Zorg voor de Jeugd gestart en is voor dat doel een Transformatiefonds ingericht, waarvoor alle jeugdhulpregio's in aanmerking kwamen. Het doel van dit Actieprogramma en het fonds is om binnen de transformatiedoelen die in de Jeugdwet staan, met zes actielijnen extra te investeren "om de jeugdhulp, jeugdbescherming en jeugdreclassering merkbaar en meetbaar steeds beter te maken voor kinderen, jongeren en gezinnen, zodat ze op tijd passende hulp ontvangen."

In 2018 is in verband met de in te dienen aanvraag in Haaglanden geïnventariseerd wat er op dat moment in de regio al gebeurde ten aanzien van de actielijnen in voornoemd Actieprogramma. Op basis daarvan is gekozen om de middelen van het Transformatiefonds in te zetten op twee prioritaire actielijnen: Actielijn 2: 'Kinderen groeien zo thuis mogelijk op' en Actielijn 6: 'Investeren vakbekwaamheid' en daarnaast voor het borgen van continuïteit van het lopende traject rond jeugdbescherming en lokale teams ('Beter Samenspel'). Een landelijke voorwaarde was om ontwikkelde kennis toegankelijk te maken ten behoeve van kennisdeling.

Voor de Regio Haaglanden omvatte de impuls 2,4 mln. per jaar over de periode 2018-2020. Hiervan is 1/3e besteed op lokaal niveau en 2/3e via regionale projecten. Omdat de middelen in december 2018 beschikbaar kwamen vond de feitelijke uitvoering plaats in de periode 2019-2021. Met bijgaande notitie doen wij verslag van de in Haaglanden uitgevoerde activiteiten en bestede middelen. Het resterende saldo van € 237.700 is toegevoegd aan de regionale begroting voor de programmasamenwerking (Uitvoeringsplan Regiovisie 2022).

Wat heeft de inzet vanuit het Transformatiefonds in grote lijnen opgeleverd?

1. Zo thuis mogelijk opgroeien

- Integrale teams voor de hulp aan jongeren en gezinnen met complexe zorgvragen.
- Rond integrale jeugdhulp (o.a. project Beter Thuis) zijn onderzoeken gefinancierd, o.a. doelgroepbeschrijving en werkproces. Integrale teams hebben bij bepaalde problematiek meerwaarde; reden waarom deze vorm van jeugdhulp per 2021 is toegevoegd aan het regionale jeugdhulpaanbod. Gedurende heel 2022 vindt nog met cofinanciering vanuit het Transformatiefonds onderzoek plaats naar de mate van afname van problematiek bij gezinnen die dit integrale aanbod ontvangen. Dit onderzoek is vooral gericht op factoren die de aanpak van de gezinnen met vaak complexe problematiek kunnen verbeteren. De rapportage wordt begin 2023 verwacht.
- De betrokkenheid van met name volwassenen-GGZ bij zorgvraaganalyse van jeugdigen versterkt naar verwachting de kwaliteit van de analyse en leidt dit tot gerichtere inzet van hulp en zorg. Om dit te onderzoeken is vanuit het Transformatiefonds inzet van expertise volwassenen-GGZ bekostigd. Omdat het onderzoek naar de effectiviteit daarvan nog niet is afgerond, wordt deze inzet van deze expertise bij de inzet van jeugdbescherming in 2022 vanuit het jeugdhulpbudget bekostigd.

Mede op basis van dit onderzoek en verdere praktijkervaring nemen wij in de loop van 2022 een besluit over eventuele continuering en toekomstige wijze van financiering (bijvoorbeeld in het kader van het Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming).

- Twee kleinschalige woonvoorzieningen voor jeugdigen met Autisme Spectrum Stoornis (ASS) problematiek

Dit zijn voorzieningen binnen de regio voor jeugdigen die niet meer thuis kunnen wonen, maar waarvoor regulier residentieel aanbod niet (meer) passend is.

Het realiseren van kleinschalige jeugdhulpvoorzieningen is een complex proces waarvoor voldoende tijd moet worden genomen. De verdere doorontwikkeling heeft een plek gekregen in het Uitvoeringsplan Regiovisie 2022.

- Een aanpak voor lang wachten voor een residentiele voorziening

Met dit project (Zorglogistiek) is al voorafgaand aan het Transformatiefonds gestart en had tot doel meer sturing te krijgen op de in-, door- en uitstroom in residentiele voorzieningen. Een van de lessen uit het project is dat een aanpak van wachtlijsten vooral meerwaarde heeft als deze een escalatiemogelijkheid heeft bij schadelijk wachten. Op basis van de ervaringen wordt de aanpak doorontwikkeld en verbreed met ambulante zorg.

Omdat onderzoek naar de effectiviteit van Zorglogistiek nog niet is afgerond, is continuïteit van dit project in 2022 vanuit het reguliere jeugdhulpbudget bekostigd. Mede op basis van dit onderzoek en verdere praktijkervaring nemen wij in de loop van 2022 een besluit over eventuele continuering en toekomstige wijze van financiering.

2. Continuïteit voor Beter Samenspel

De samenwerking tussen het lokaal team en de jeugdbescherming versterkt door de gezamenlijke zorgvraaganalyse de aanpak van de complexe problemen van sommige gezinnen en draagt bij aan de voorbereiding van de implementatie van het Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming, zo blijkt uit het project. Het project loopt daardoor ook de komende jaren door. In het Uitvoeringsplan 2022 zijn de kosten voor regionale projectleiding en projectkosten opgenomen. Implementatie is een lokale verantwoordelijkheid.

3. Investeren op vakbekwaamheid

- Voor het meten van clientervaring is een methodiek ontwikkeld, waarbij studenten Social work van de Haagse Hogeschool jaarlijks kwalitatief onderzoek (interviews) uitvoeren. Doorontwikkeling is opgenomen in het Uitvoeringsplan 2022.

- Er is een platform voor professionals in Haaglanden gestart (Platform Jeugdhulpprofessionals Haaglanden) en er is inmiddels twee maal een Professionalservaringsonderzoek uitgevoerd. Het platform wordt de komende jaren vanuit het Kennisnetwerk Jeugd Haaglanden doorontwikkeld.

- Er is een minor ontwikkeld voor studenten social work en pedagogiek van de Haagse Hogeschool, gericht op zorg coördinatie in het publieke domein. Deze minor maakt nu standaard onderdeel uit van het curriculum.

- Door de koppeling van leernetwerken aan stages (samen werken, samen leren) is met het oog op een duurzame ontwikkeling van het curriculum een sterkere verbinding gelegd tussen de hogeschool als opleider en de zorgaanbieders. Dit bevindt zich nog in een ontwikkelfase die in elk geval in 2022 doorloopt.

Tot de doelstellingen van het Transformatiefonds behoort ook het kennis delen. In verband daarmee zijn met middelen van het Transformatiefonds verschillende onderzoeken gefinancierd en activiteiten voor kennisdeling georganiseerd. De onderzoeken worden gepubliceerd op de website van de regionale samenwerking en het Kennisnetwerk jeugdhulp in transformatie (www.kennisnetwerkjeugdhaaglanden.nl). De opgedane kennis wordt in veel gevallen door jeugdhulpaanbieders en gemeenten gebruikt als input bij doorontwikkeling of na- en bijscholing van professionals.

Samengevat:

- Een belangrijk deel van de met de middelen uit het Transformatiefonds uitgevoerde projecten passen in de in 2021 vastgestelde Regiovisie en zijn opgenomen in het Uitvoeringsplan Regiovisie 2022, waaronder cliëntervaringsonderzoek, professionalsplatform en bijvoorbeeld de regionale ouderraad.
- Voor twee projecten zijn in de loop van 2022 besluiten nodig over eventuele continuering en toekomstige wijze van financiering: inzet volwassenen-GGZ en Zorglogistiek.

Organisatie van de samenwerking bij de uitvoering van de Jeugdwet

Information ten behoeve van gemeenteraadsleden in Haaglanden

2022

Inhoud

Inleiding	2
1. Uitgangspunten voor en organisatie van de samenwerking	3
1.1 Jeugdwet	3
1.2 Samenwerking tussen de regiogemeenten	4
1.3 Vastgestelde kaders	5
1.4 Landelijke actualiteit	5
2. Organisatie van de samenwerking	6
2.1 Landelijke organisatie	6
2.2 Bestuurlijke organisatie van de regionale samenwerking:	6
2.3 Regionale programma- en uitvoeringsorganisatie	7
2.4 Servicebureau Jeugdhulp Haaglanden	7
2.5 Vaste overleggen met jeugdhulpaanbieders	8
2.6 Jong doet mee! en de Regionale Oudersraad	8
3. Besluitvormingsstructuur	10
3.1 Bestuurlijk	10
3.2 Ambtelijk	10
4. Bovenregionale samenwerking	11
5. Zorglandschap	13
6. Vaker voorkomende procedures	14
6.1 Proces regionale besluiten	14
6.2 Regionale Raadsinformatiebijeenkomst	14
6.3 Vaststellen tarieven	15
6.4 Zienswijze begroting Servicebureau	15
Bijlage I: Organisatie regionale samenwerking	16

Inleiding

Deze notitie gaat over 'het hoe' van de regionale samenwerking rond jeugdhulp in Haaglanden. Het 'wat' staat in de in 2021 door de gemeenteraden vastgestelde Regiovisie Jeugdzorg Haaglanden 2021-2026 en wordt jaarlijks uitgewerkt in uitvoeringsplannen.

Historie van de samenwerking

Tussen 2005 en 2015 waren de gemeenten in Haaglanden al bij de provinciale jeugdzorg¹ betrokken via de gemeenschappelijke regeling 'Stadsgewest'. Jeugd-GGZ werd tot 1-1-2015 vergoed via de Zorgverzekeringswet en de zorg aan jeugd met licht verstandelijke beperkingen via de Algemene wet bijzondere ziektekosten (per 2015 Wet langdurige zorg).

Sinds 2011 is toegewerkt naar een nieuwe wet, waarin per 1-1-2015 al deze vormen van zorg voor jeugd zouden worden samengevoegd (Jeugdwet). Ter voorbereiding is in 2011 het Bestuurlijk Overleg Jeugd opgericht, samengesteld uit de portefeuillehouders 'jeugd', dat in samenwerking met het bestuur van het Stadsgewest aan de transitie van de jeugdzorg vorm heeft gegeven.

Met de decentralisatie van alle vormen van zorg voor de jeugd naar de gemeenten in 2015 was de jeugdhulpregio Haaglanden (H10) een feit. Aan de gemeentelijke verantwoordelijkheden rond preventie en jeugdgezondheidszorg werd de verantwoordelijkheid voor de jeugdhulp² en jeugdbescherming en jeugdreclassering toegevoegd, waarbij vanuit het Rijk is gestuurd op het vormen van regio's t.b.v. schaalgrootte en continuïteitsvraagstukken. Vanuit de bestaande historische samenwerking binnen de gemeenschappelijke regeling van het Stadsgewest werd de uitvoering van de jeugdzorg in onze regio gezamenlijk vormgegeven op niveau van Haaglanden. Vanaf 2015 gebeurt dat in een netwerkconstructie³, gecombineerd met de hierna genoemde gemeenschappelijke regeling bedrijfsvoering. Voorschoten koos daarbij voor aansluiting bij Haaglanden i.p.v. de Leidse regio.

Voor de administratieve processen en contractmanagement werd een gemeenschappelijke regeling (GR) bedrijfsvoeringsorganisatie ingericht⁴. Deze GR werd in 2017 ook verantwoordelijk voor de inkoop van jeugdhulp, op basis van een door de gemeenten opgesteld en door gemeenteraden vastgesteld inkoopkader.

De beleidsmatige samenwerking wordt sinds 2020 gecoördineerd door het Programmabureau Jeugdhulp Haaglanden.

In de tijd stelt de samenwerking voortdurend nieuwe eisen en de gezamenlijke gemeenten voor nieuwe uitdagingen. De GR en de regionale samenwerking zijn sinds 2015 op verschillende momenten geëvalueerd en zijn afspraken op onderdelen bijgesteld.

Voorliggend document beschrijft de actuele werkwijze.

¹ Zorg voor jeugd bij opvoedingsvraagstukken, jeugdbescherming en jeugdreclassering

² In de Jeugdwet 2015 wordt het begrip 'Jeugdhulp' geïntroduceerd: 'ondersteuning van, en hulp en zorg (niet zijnde preventie) aan jeugdigen en hun ouders bij het verminderen, stabiliseren, behandelen en opheffen van of omgaan met de gevolgen van psychische problemen en stoornissen, psychosociale problemen, gedragsproblemen of een verstandelijke beperking van de jeugdige, of opvoedingsproblemen van ouders.

De term jeugdzorg wordt nog door CBS gehanteerd. Jeugdzorg wordt daarbij gebruikt als verzamelterm voor jeugdhulp inclusief jeugdbescherming en jeugdreclassering.

³ Voor netwerksamenwerking bestaan meerdere definities die samengevat neerkomen op: *verzameling zelfstandige organisaties ieder met eigen activiteiten, belangen en waarden die samen een gemeenschappelijk doel willen realiseren wat niet gemakkelijk door de afzonderlijke eenheden, bedrijven en of organisaties is te realiseren*

⁴ Aanvankelijk onder de naam Inkoopbureau en inmiddels Servicebureau Jeugdhulp Haaglanden.

1. Uitgangspunten voor en organisatie van de samenwerking

1.1 Jeugdwet

De jeugdhulp, jeugdbescherming en jeugdreclassering is sinds 2015 een verantwoordelijkheid van gemeenten⁵, die zich in hun beleid moeten richten op:

- *het versterken van het probleemoplossend vermogen van kinderen en jongeren, hun ouders en sociale omgeving;*
- *het bevorderen van de opvoedcapaciteiten van ouders en de sociale omgeving;*
- *preventie en vroegsignalering;*
- *het tijdig bieden van de juiste hulp op maat;*
- *effectieve en efficiënte samenwerking rond gezinnen.*

De verantwoordelijkheid van de gemeenten bestaat onder meer uit:

- *het versterken van het opvoedkundig klimaat in gezinnen, wijken, buurten, scholen en kinderopvang;*
- *het voorzien in een kwalitatief en kwantitatief toereikend aanbod van jeugdhulp;*
- *het adviseren over en het bepalen en inzetten van de aangewezen vorm van jeugdhulp;*
- *het adviseren van professionals met zorgen over een kind;*
- *het adviseren van kinderen en jongeren met vragen en problemen;*
- *het doen van een verzoek tot onderzoek bij de Raad voor de Kinderbescherming als een kinderbeschermingsmaatregel nodig is;*
- *het compenseren van beperkingen in de zelfredzaamheid en de maatschappelijke participatie van kinderen en jongeren;*
- *het voorzien in een toereikend aanbod van gecertificeerde instellingen;*
- *het voorzien in maatregelen om kindermishandeling te voorkomen.*

Gemeenten hebben een jeugdhulpplicht. In de Jeugdwet staat dat de gemeente verantwoordelijk is voor jeugdhulp en de uitvoering van kinderbeschermingsmaatregelen en jeugdreclassering. Als dat nodig is treft de gemeente een individuele voorziening, die vaak betrekking heeft op meer gespecialiseerde zorg.

Het is aan de gemeente om te bepalen welke hulp vrij toegankelijk is en welke hulp een individuele voorziening is. Als een gemeente besluit dat een kind of zijn ouders een individuele voorziening nodig hebben, dan kunnen zij hier rechten aan ontleen.

In de Jeugdwet en de Wet passend onderwijs is bepaald dat gemeenten en samenwerkingsverbanden van schoolbesturen een plan moeten maken waarin ze beschrijven hoe ze de jeugdhulp en het passend onderwijs willen organiseren. Beide partijen hebben de verplichting om deze plannen met elkaar te bespreken.

⁵ Zie voor een uitgebreide beschrijving: <https://www.nji.nl/transformatie-jeugdhulp/jeugdwet>

1.2 Samenwerking tussen de regiogemeenten

De samenwerking tussen gemeenten⁶ heeft als formele basis de Jeugdwet en in de binnen de VNG afgesproken 'Norm voor opdrachtgeverschap (NVO)'⁷.

Art. 2.8 Jeugdwet:

De colleges werken met elkaar samen, als dat voor een doeltreffende en doelmatige uitvoering van deze wet aangewezen is.

NVO -VNG (Regiovisie):

Gemeenten leggen met het oog op gemeenschappelijke doelstellingen duurzame afspraken vast over de samenwerking binnen de jeugdregio, bepalen zij een richting op de langere termijn over wat de regio samen doet en waar zij naartoe werkt⁸. Een belangrijk onderdeel is ook de verbinding met bovenregionale afspraken en met het lokale beleid en uitvoering (hulp en toegang).

Haaglanden

De samenwerking tussen de gemeenten in Haaglanden rond de Jeugdwet heeft de vorm van een netwerksamenwerking. Voor een netwerksamenwerking bestaan in de literatuur vele definities, waarbij de gemeenschappelijke kenmerken samengevat neerkomen op:

- *verzameling zelfstandige organisaties*
- *ieder met eigen activiteiten, belangen en waarden*
- *die samen een gemeenschappelijk doel willen realiseren*
- *wat niet gemakkelijk door de afzonderlijke eenheden, bedrijven en of organisaties is te realiseren.*

Anders dan bij een gemeenschappelijke regeling worden in een netwerksamenwerking geen bevoegdheden overgedragen en vindt samenwerking plaats op basis van consensus. De keus voor een netwerksamenwerking in Haaglanden kan worden verklaard door de grootte van de gemeenten en daarmee samenhangend de keus voor integraal beleid in de eigen gemeente in het bredere sociaal domein.

De samenwerking in Haaglanden op het gebied van jeugdhulp, jeugdbescherming en jeugdreclassering vindt plaats op basis van de volgende uitgangspunten:

- H10 gemeenten geven primair lokaal uitvoering aan de Jeugdwet. De samenwerking H10 is daaraan ondersteunend
- De H10 werkt gezamenlijk aan de uitvoering van gestelde doelen, d.m.v. beleidsvoorbereiding en -uitvoering, inkoop, administratie en contractmanagement. De samenwerking wordt:
 1. primair bepaald door gemeenschappelijke verantwoordelijkheden voor (behoud van)
 - het zorglandschap voor complexe en weinig toegepaste c.q. hoogspecialistische vormen van jeugdhulp⁹
 - jeugdbescherming en jeugdreclassering
 - CIT en Expertiseteam

⁶ De wettelijke vereisten rond samenwerking worden naar verwachting op basis van het wetsvoorstel 'Wet verbetering beschikbaarheid zorg voor jeugdigen' per 1-1-2023 aangescherpt met bestuurlijke randvoorwaarden en een overzicht van zorgvormen waarvoor formele samenwerking is vereist.

⁷ In juni 2020 hebben gemeenten de Resolutie NvO Jeugd aangenomen. Gemeenten hebben zichzelf daarmee gecommitteerd aan achttal afspraken

⁸ Dit is gebeurd in de Regiovisie Jeugdzorg Haaglanden 2021-2026

⁹ De wettelijke vereisten rond samenwerking worden naar verwachting op basis van het wetsvoorstel 'Wet verbetering beschikbaarheid zorg voor jeugdigen' per 1-1-2023 aangescherpt met bestuurlijke randvoorwaarden en een overzicht van zorgvormen waarvoor formele samenwerking is vereist.

2. in de vorm van deelcoalities vormgegeven als bovenlokaal (kleiner dan H10) ambities door een aantal gemeenten worden gedeeld. Met andere woorden gemeenten kunnen binnen de H10 in verschillende samenstellingen samenwerken, bijvoorbeeld ten behoeve van beperking van administratieve lasten of afhankelijkheden in het zorglandschap.
- Kennisdeling in het brede jeugddomein is vast onderdeel van de H10-samenwerking.
 - De samenwerking in het jeugddomein is aangegaan voor onbepaalde tijd
 - Om nut, noodzaak en aard van de regionale samenwerking gezamenlijk te herbevestigen, de besluitvormingsstructuur in het algemeen te meten en eventueel op onderdelen aan actuele ontwikkelingen aan te passen, vindt er 1 x per twee jaar evaluatie plaats
 - Uittreding, bijv. ingegeven door een gemeentelijke herindeling, is mogelijk. Daartoe worden de regels en procedure aangehouden die ook van toepassing zijn voor de uittreding uit de GR.

1.3 Vastgestelde kaders

Per 1-1-2022 zijn de volgende vastgestelde kaders van toepassing:

- *Regionaal Inkoopkader 2017, vastgesteld door de gemeenteraden in 2016*
- *Inkoopstrategie 2020-2024, vastgesteld door de colleges in 2018*
- *Regiovisie Jeugdzorg Haaglanden 2021-2026, vastgesteld door de gemeenteraden in 2021*
- *Uitvoeringsplan Jeugdhulp, jeugdbescherming en jeugdreclassering 2022, vastgesteld door de colleges in 2021.*

1.4 Landelijke actualiteit

Het ministerie van VWS, zorgaanbieders, cliënten(vertegenwoordigers), professionals en de VNG stellen samen de Hervormingsagenda Jeugd 2022-2028 op. Het huidige jeugdstelsel is financieel niet houdbaar en heeft inhoudelijk onvoldoende maatschappelijke resultaten. Daarom werken deze 5 partijen – de vijfhoek - aan de Hervormingsagenda met de volgende doelen:

1. *Betere en tijdige zorg en ondersteuning, op de juiste plek en wanneer dit nodig is.*
2. *Een beheersbaar en daarmee duurzaam financieel houdbaar stelsel.*

De Hervormingsagenda Jeugd komt voort uit bestuurlijke afspraken die de VNG en het rijk op 2 juni 2021 over de jeugdhulp hebben gemaakt.

Besluitvorming over de definitieve inhoud en fasering wordt, nadat het nieuwe Kabinet en de VNG hernieuwde afspraken hebben gemaakt, in de loop van 2022 verwacht.

2. Organisatie van de samenwerking

2.1 Landelijke organisatie

Bestuurlijk overleg

De VNG heeft periodiek namens de gemeenten overleg met de verantwoordelijk bewindspersoon. In het Kabinet Rutte IV is dat Maarten van Ooijen, staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, met als portefeuilles o.a. WMO, jeugdgezondheidszorg en de Jeugdwet.

Ook heeft de VNG op landelijk niveau periodiek overleg met de branches van de jeugdhulpaanbieders, de BGZJ (Branches gespecialiseerde zorg voor de jeugd).

De VNG heeft als overleggen voor de leden:

- *De algemene ledenvergadering (ALV)*
- *vakcommissies*, in geval van 'jeugd' de Commissie ZJO (zorg, jeugd, onderwijs)

De VNG ondersteunt gemeenten bij de taken via onder meer de volgende overleggen:

- *Afstemmingsoverleg: landelijk ambtelijk overleg tussen de VNG en de gemeentelijke beleidsmedewerkers van o.a. G4, G40 en andere clusters rond Wmo, Jeugd en Onderwijs*
- *J42: ambtelijk netwerk van de 42 jeugdregio's*
- *BJ42: bestuurlijk netwerk van de 42 jeugdregio's.*

2.2 Bestuurlijke organisatie van de regionale samenwerking:

- **Het Bestuurlijk Overleg Jeugd (BOJ)**

Periodiek netwerkoverleg van de H10-wethouders jeugd met het oog op afstemming of formuleren van gezamenlijke beleidsvoornemens rond de wettelijke – of bovenwettelijke taken voor jeugdhulp, jeugdbescherming en jeugdreclassering, waarbij de besluitvormende bevoegdheden bij de colleges liggen.

- **De Gemeenschappelijke regeling Servicebureau Jeugdhulp Haaglanden (GR-SbJH)¹⁰**

Hierin is de bestuurlijke verantwoordelijkheid geregeld voor de uitvoering van de taken door het Servicebureau.

Opdrachtgever van de GR-SbJH zijn de colleges van de H10-gemeenten; het BOJ voert namens de gemeenten het overleg met het GR-bestuur over de uitvoering van de opgedragen taken. Het GR-bestuur is vervolgens opdrachtgever van het Servicebureau Haaglanden.

- **De NvO** vereist dat regio's een niet vrijblijvende Governance kiezen, met één onderling overeengekomen en gedragen aanspreekpunt dat extern kan optreden namens de regio. In Haaglanden vervult de gemeente Den Haag deze rol¹¹. Den Haag treedt ook op als woordvoerder richting de media als het gaat om (boven)regionale jeugdhulp. Bij het vervullen van deze rol zijn regionale afspraken leidend, bijvoorbeeld op basis van portefeuillehouderschap of andere inhoudelijk bepaalde logica.

¹⁰ <https://sbjh.nl/gr-regelingen/>

¹¹ Of een in het BOJ overeengekomen vervanger

2.3 Regionale programma- en uitvoeringsorganisatie

- Gemeenten en het Servicebureau vormen ieder met eigen verantwoordelijkheden samen de programma- en uitvoeringsorganisatie (zie ook bijlage 1).
- De beleidsvoorbereiding wordt uitgevoerd door de in de Regiovisie geformuleerde netwerksamenwerking:
 - *het directeurenoverleg (DO H10)*
 - *het beleids- en coördinatieoverleg (Programmamateam Jeugd¹² en Programmabureau¹³)*
 - *het bedrijfsvoeringoverleg (BVO)*
 - *lokale overleggen (contractmanagement, managers lokale teams, overige uitvoering)..*
- *Werkgroepen*
Rond (de clusters van) onderwerpen kan een groep van deskundigen uit gemeenten en Servicebureau met een vastgesteld doel of een bepaalde opdracht samengebracht worden om die taak gezamenlijk resultaatgericht uit te voeren. Sommige onderwerpen zoals Gecertificeerde instellingen (GI's), JeugdhulpPlus en wachtlijsten kennen een vaste werkgroep.
- Bij elk onderdeel van de Regiovisie dat in uitvoering gaat, wordt uitdrukkelijk besproken en besloten hoe de ervaringsdeskundigheid van kinderen, ouders, van professionals en jeugdhulpaanbieders wordt benut.

2.4 Servicebureau Jeugdhulp Haaglanden

- Het Servicebureau Jeugdhulp Haaglanden (SbJH) is op 24 november 2014 opgericht en behartigt de belangen van de gemeenten op het terrein van uitvoering van inkoop op taakonderdelen binnen het sociaal domein. SbJH is qua rechtsvorm een bedrijfsvoeringorganisatie¹⁴. In de 4^e wijziging van de Gemeenschappelijke regeling is de taakomschrijving als volgt vastgelegd:
 - *Ondersteuning bij regionaal te contracteren jeugdhulp.*
 - *Coördineren van regionale berichtgeving inzake de jeugdhulp.*
 - *Optimalisering van de opgedragen uitvoeringsprocessen;*
 - *Contractmanagement en contractbeheer.*
 - *Afwikkelen van het opgedragen declaratie- en betalingsverkeer.*
 - *Leveren van een bijdrage en advies bij de verantwoordingscyclus waaronder het genereren van adequate managementinformatie en de planning en control cyclus.*
 - *Het op verzoek namens gemeenten optreden richting leveranciers om de voorwaarden en eisen, waaronder de overeenkomsten worden afgesloten te harmoniseren.*
 - *Gegevensbescherming: Integraal inzicht in informatiebeveiliging, privacy, interne controle en risicomanagement.*

¹² Team van beleidsmedewerkers jeugd van de gemeenten

¹³ Op regionaal niveau werkende organisatie belast met het tot uitvoering brengen van beleid, niet zijnde inkoop

¹⁴ De bedrijfsvoeringsorganisatie is samenwerkingsvorm in de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr). De bedrijfsvoeringsorganisatie kan uitsluitend worden ingesteld bij een regeling waaraan uitsluitend colleges van burgemeester en wethouders (of gedeputeerde staten resp. het dagelijks bestuur van een waterschap) deelnemen. Daarmee is de samenwerking per definitie beperkt tot uitvoering of bedrijfsvoering, de wettelijke verantwoordelijkheden van het college. Het vaststellen van beleid is in de gemeenten voorbehouden aan de gemeenteraad op voorstel van het college.

- Daarnaast is het Servicebureau sinds 2020 belast met:
 - De inkoop van de jeugdhulp, jeugdbescherming en jeugdreclassering: procesmanagement, advies en uitvoering
 - Bepaling zorgtarieven, het leveren van financieel inzicht en sturing op jeugdhulpaanbieders.

De afspraken over de uitvoering van taken door het Servicebureau worden in 2022 geactualiseerd en vastgelegd in een tussen de deelnemende colleges (opdrachtgever) en het bestuur van GR (opdrachtnemer) te sluiten dienstverleningsovereenkomst (DVO).

Het Jaarplan SbjH vormt samen met de Begroting SbjH van het betreffende jaar en de input vanuit het Programmabureau Jeugd de basis van de jaarplanning.

Het is mogelijk dat individuele gemeenten, naast de gezamenlijk vast te stellen afspraken, dienstverlening van het Servicebureau betrekken bij de contractering van andere zorgdiensten binnen het sociaal domein (bijvoorbeeld gemeentelijke zorg in het kader van Wmo en het onderwijs).

2.5 Vaste overleggen met jeugdhulpaanbieders

De samenwerking met de jeugdhulpaanbieders en de GI's krijgt vorm in een ontwikkelingsgericht samenhangend arrangement op strategisch niveau.

- **Bestuurlijk: Informeel Bestuurlijk Uitvoeringsoverleg**
2-3 x per jaar tussen 3 wethouders, het Servicebureau en 4 tot 8 jeugdhulpaanbieders.
Doel: periodiek bespreken ontwikkelingen in het Zorglandschap en verantwoordelijkheden in het jeugddomein, mede in het kader van lopende overeenkomsten en regionaal beleid.
- **Ambtelijk: Informeel Managementoverleg**
Vanuit een afvaardiging van het Directeurenoverleg, Servicebureau, Programmteam Jeugd, systeempartners¹⁵ en een vertegenwoordiging van de "kleinere" jeugdhulpaanbieders, wordt zesmaal per jaar aansluitend op de agenda voor de Ontwikkeltafel overlegd over actualiteit, jaardocumenten en -evenementen.
Doel: Volgen en bespreken van de gewenste ontwikkelingsrichting binnen het zorglandschap op basis van de regiovisie, mede in het kader van lopende overeenkomsten en regionaal beleid. Afspraken worden gemaakt over de doorvertaling van de transformatie bij de aanbieders
- **Ontwikkeltafel**
Gezamenlijk overleg tussen het SbjH, gemeenten en jeugdhulpaanbieders voor de doorontwikkeling van de Inkoopafspraken 2021, en ook voor de verdere ontwikkeling van het Zorglandschap en innovatie. De Ontwikkeltafel biedt o.a. het gespreksplatform voor de administratieve processen, de privacy en de tarieven. De Ontwikkeltafel wordt parallel georganiseerd aan afspraken en overleg in het kader van contractmanagement tussen jeugdhulpaanbieders, gemeenten en Servicebureau.

2.6 Jong doet mee! en de Regionale Oudersraad

Naast de formele consultatie van de Adviesraden Sociaal Domein wordt de doelgroep ook geraadpleegd via twee regionale platforms. JONG doet mee! is een platform van jongerenraden en

¹⁵ Jeugdhulpaanbieders met zowel ambulante als residentiele jeugdhulp

jongeren die ervaring hebben in de jeugdhulp uit Haaglanden. Deze jongeren geven gevraagd en ongevraagd advies aan gemeenten en instellingen met als doel om de hulp te verbeteren.

Bij de ontwikkeling van de Regiovisie in 2021 zijn ook ouders van jongeren in de jeugdhulp geraadpleegd. Een deel van deze ouders volgt de uitvoering van de Regiovisie in de Regionale Oudersraad.

Zowel JONG doet mee! als de Regionale Oudersraad worden professioneel ondersteund.

3. Besluitvormingsstructuur

De regionale netwerksamenwerking werkt op basis van consensus. Omdat de H10 bestaat uit gemeenten van zeer verschillende aard en omvang, bestaat binnen de regionale samenwerking ruimte om een afwijkend standpunt in te nemen of in een kleiner verband bepaalde zaken op te pakken, zoals bijvoorbeeld bij onderwijs-jeugdhulparrangementen.

Afwijken is echter niet mogelijk bij onderwerpen die het collectieve (H10-) belang schade kunnen berokkenen in juridisch opzicht (bijv. wettelijke eisen), van gedeeld ingekochte aanbieders (bijv. continuïteitsrisico's), qua financiën of met betrekking tot politiek-bestuurlijk afbreukrisico.

3.1 Bestuurlijk

- Formele besluiten zoals vaststelling van raadsvoorstellen rond de jeugdhulp, jeugdbescherming en jeugdreclassering worden genomen door de H10-colleges. De voorstellen worden vooraf afgestemd binnen het Bestuurlijk Overleg Jeugd (BOJ).
- De H10 gemeenteraden stellen op voorstel van de colleges kaders vast, bijvoorbeeld in het inkoopkader en de regiovisie.
- De colleges stellen op voorstel van het BOJ het jaarlijks Uitvoeringsplan Regiovisie vast. De gemeenteraden ontvangen het jaarlijks Uitvoeringsplan tezamen met de lokale consequenties afhankelijk van de lokale afspraken.
- Correspondentie over de jeugdhulp, jeugdbescherming en jeugdreclassering naar de raden, zoals de regiovisiemonitor, jaarverslagen, algemene voortgangsrapportages en raadsinformatiebrieven, wordt regionaal afgestemd. De eindredactie is een verantwoordelijkheid van het lokaal bestuur.
- Besluiten over inkoop-/aanbestedingsdocumenten worden na consultatie van de gemeenten genomen door het GR-bestuur.
- De tarieven worden op basis van een BOJ-verzoek formeel vastgesteld door het GR-bestuur.

3.2 Ambtelijk

Het Directeurenoverleg geeft leiding aan de programmaorganisatie¹⁶ door:

1. Periodiek overleg over en besluitvorming met betrekking tot de overall-voortgang van de uitvoering de jeugdhulp, jeugdbescherming en jeugdreclassering en van het Uitvoeringsplan en de daarmee behaalde resultaten en maatschappelijke effecten.
2. Aanwijzing per cluster van activiteiten van twee directeuren die als portefeuillehouder binnen de gemeenschappelijk vastgestelde kaders van het Uitvoeringsplan beslissingsbevoegd zijn.
3. Het vaststellen van de werkstructuur, inclusief taken, opdracht en wijze van besluitvorming.

¹⁶ Het geheel van de samenwerking tussen gemeenten

4. Bovenregionale samenwerking

Op basis van landelijke afspraken¹⁷ is voor sommige vormen van jeugdhulp, jeugdbescherming en jeugdreclassering bovenregionale samenwerking vereist. Doel daarvan is versterking van het opdrachtgeverschap voor zeer specialistische en weinig gebruikte vormen van jeugdhulp en jeugdbescherming.

Onderstaand een overzicht van de per 1-1-2022 actuele bovenregionale samenwerking.

- ***De samenwerking rond het Actieprogramma Jeugdhulp-Plus (JHP) op niveau Zuidwest (geheel Zuid-Holland) en open Driemilieuvoorzieningen.***
Rotterdam is accounthouder¹⁸ voor beschikbaar gestelde rijksmiddelen t.b.v. vastgoedtransities. In de bestuurlijke stuurgroep wordt de H10 vertegenwoordigd door de wethouder jeugd van Leidschendam-Voorburg.
- ***De samenwerking rond de Gecertificeerde Instellingen (GI's) op niveau Zuidwest (Zuid-Holland exclusief Rijnmond), waarbij, vanuit de VNG Den Haag de rol van accounthouder van Jeugdbescherming West is toegekend.***
Den Haag is accounthouder van de GI Jeugdbescherming-West¹⁹.
De wethouder van Den Haag neemt deel aan periodiek bestuurlijk overleg.
Samenwerking in 2021 en doorlopend in 2022: Doorontwikkeling Verbeterplannen GI's, Doorbraakaanpak t.b.v. tijdige beschikbaarheid jeugdbeschermers en passend zorgaanbod binnen drie maanden.
- ***BREN: bovenregionale expertnetwerken***
De ontwikkeling van zgn. Expertcentra/netwerken met extra rijksgeld; opbouw van een infrastructuur voor zeer complexe casuïstiek complementair aan de regionale Experttafels.
Rotterdam accounthouder voor het landsdeel Zuidwest en heeft de coördinerende rol t.a.v. verdeling van de middelen.
De wethouder van Rijswijk vertegenwoordigt de H10 in het bestuurlijk overleg.
- ***Convenant bevorderen continuïteit jeugdhulp en Draaiboek continuïteit jeugdhulp***
In dit convenant van VNG, Rijk en branches maken partijen in de jeugdhulp afspraken met als doel de continuïteit in de jeugdhulp te bevorderen. Partijen willen hiermee voorkomen dat de jeugdhulp aan jeugdigen en hun ouders of wettelijke vertegenwoordigers (tijdelijk) wegvalt. De afspraken in het convenant richten zich voornamelijk op de relatie tussen gemeenten en aanbieders en de rol die de Jeugdautoriteit daarbij speelt. Wanneer de continuïteitsrisico's zorgelijk, problematisch of zeer problematisch worden, spreken convenantpartijen af systematisch gebruik te maken van het draaiboek 'Continuïteit jeugdhulp'.

¹⁷ Het kabinet Rutte III heeft aanpassing van de Jeugdwet in gang gezet, met als doel een deel van de jeugdzorg regionaal of bovenregionaal te gaan organiseren. Dit moet leiden tot lagere inkoopkosten en administratieve lasten en betere kwaliteit en continuïteit. Dit gaat verder dan de huidige vormen van samenwerking. De aangepaste wet moet duidelijkheid scheppen over de inrichting en de taken van de jeugdzorgregio's. Besluitvorming hierover door het Kabinet Rutte IV wordt verwacht in de loop van 2022, naar verwachting in samenhang met de Hervormingsagenda.

¹⁸ Op basis van door het Rijk gehanteerde regels rond Specifieke uitkeringen

¹⁹ De VNG heeft met het Rijk afgesproken de bestaande lijst van accounthoudende regio's per jeugdhulpaanbieder en gecertificeerde instellingen (GI's) openbaar te maken. De afspraak om accounthoudende regio's in te stellen voor bovenregionale jeugdhulpaanbieders dateert uit 2017.

Op basis van dit draaiboek zijn de afspraken in Haaglanden:

1. Bestuurlijk aanspreekpunt voor bovenregionale samenwerking is conform de Regiovisie de gemeente Den Haag²⁰;
2. Regievoerder: ambtelijk opdrachtgevers voor in te stellen werkgroepen zijn de directeur van het Servicebureau en de directeur Jeugd, WMO en Regionale Inkoop Jeugd H10 van de gemeente Den Haag;
3. Per casus afspraken conform het landelijk draaiboek vast te leggen.

Per casus (een aanbieder in problemen)

1. Aan Regievoerder kan in voorkomende gevallen facultatief een H10-gemeente met een groot belang worden toegevoegd
2. Projectleider: Door de Regievoerder aangewezen functionaris
3. Vormen van een projectorganisatie
4. Formuleren van noodzakelijke mandaten voor de Regievoerder rond inhoud en financiën van andere regio's
5. Formuleren van mandaten voor de Regievoerder rond inhoud en financiën binnen de regio.

²⁰ lees de wethouder met 'jeugdhulp, jeugdbescherming en jeugdreclassering' in de portefeuille en de directeur sociaal domein/jeugd

5. Zorglandschap

Onderstaande afbeelding staat ook in de Regiovisie:

Per 1-1-2022 zijn 183 jeugdhulpaanbieders gecontracteerd in de H10-regio.

Het jeugdhulplandschap wordt gekenmerkt door 6 grote ('systeem')aanbieders, ca.²¹. 30 middelgrote ca. 30 kleinere aanbieders en ca. 80 vrijgevestigden (zzp'ers).

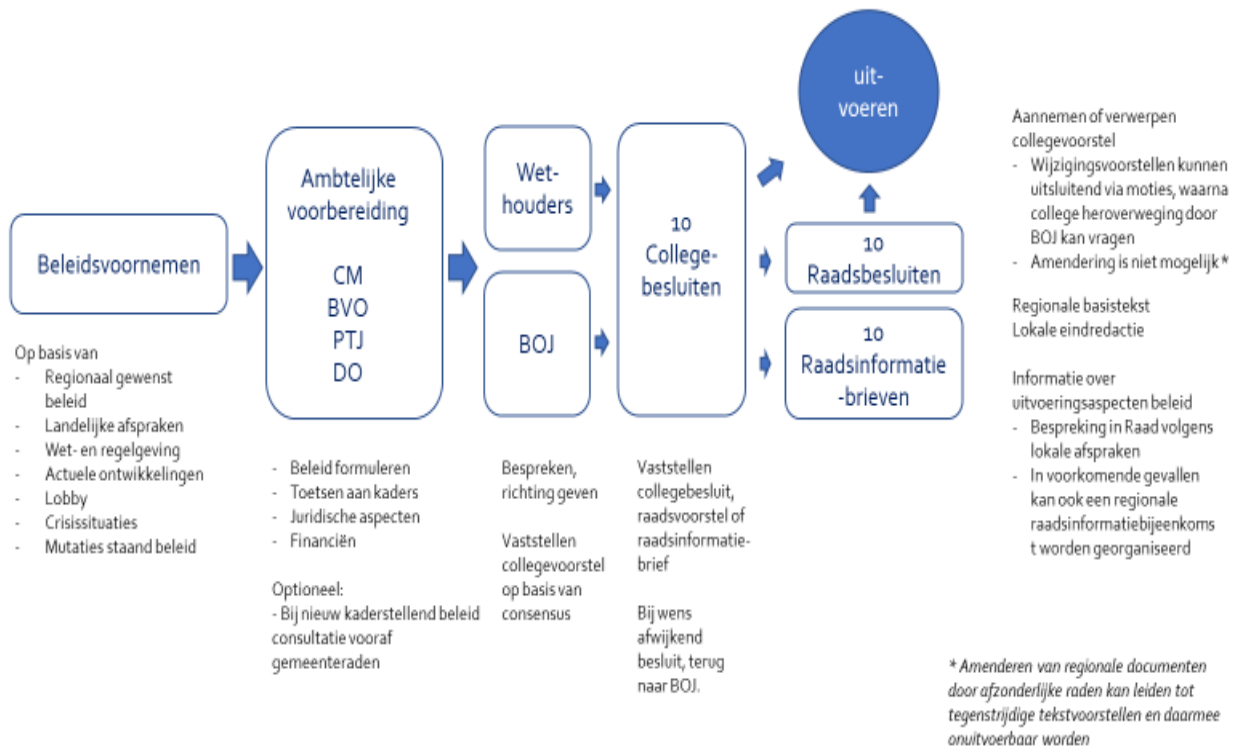
Landelijke organisatie van de zorg:

Lezenswaardig: www.zowerktdezorg.nl

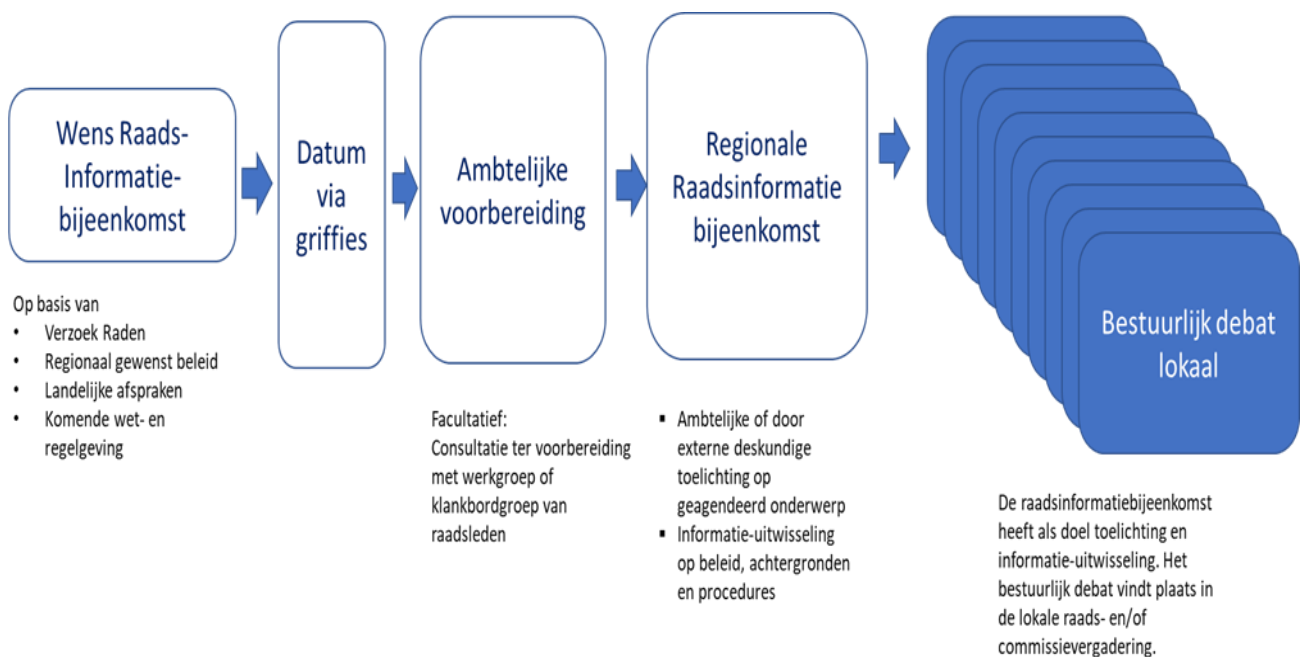
²¹ Het exacte aantal kan per gemeente variëren

6. Vaker voorkomende procedures

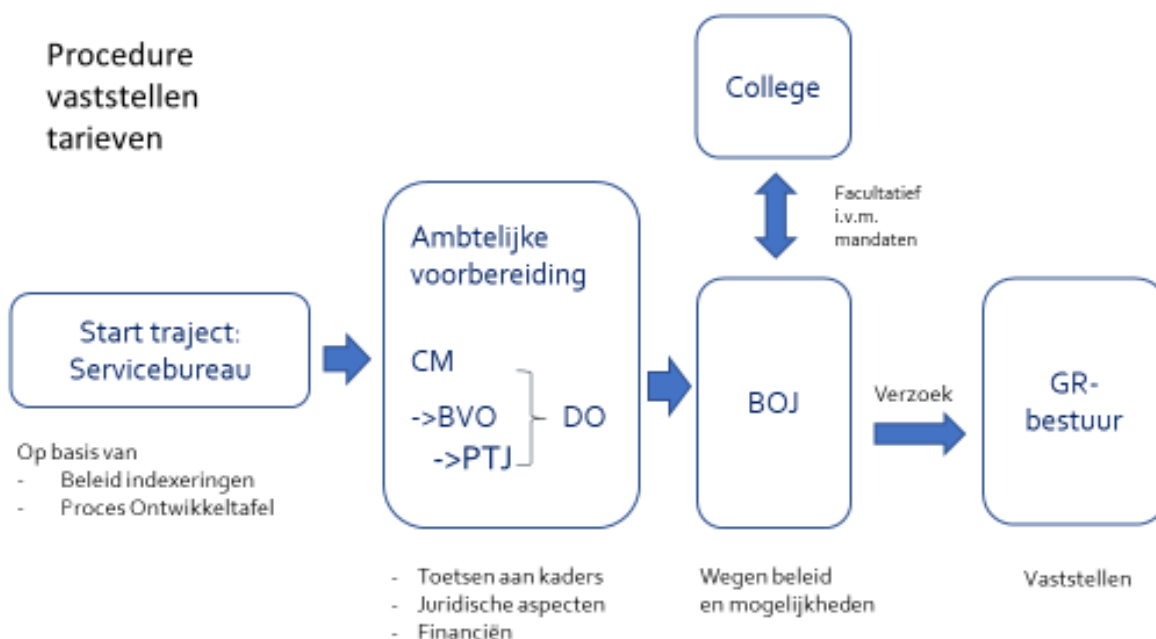
6.1 Proces regionale besluiten

6.2 Regionale Raadsinformatiebijeenkomst

6.3 Vaststellen tarieven

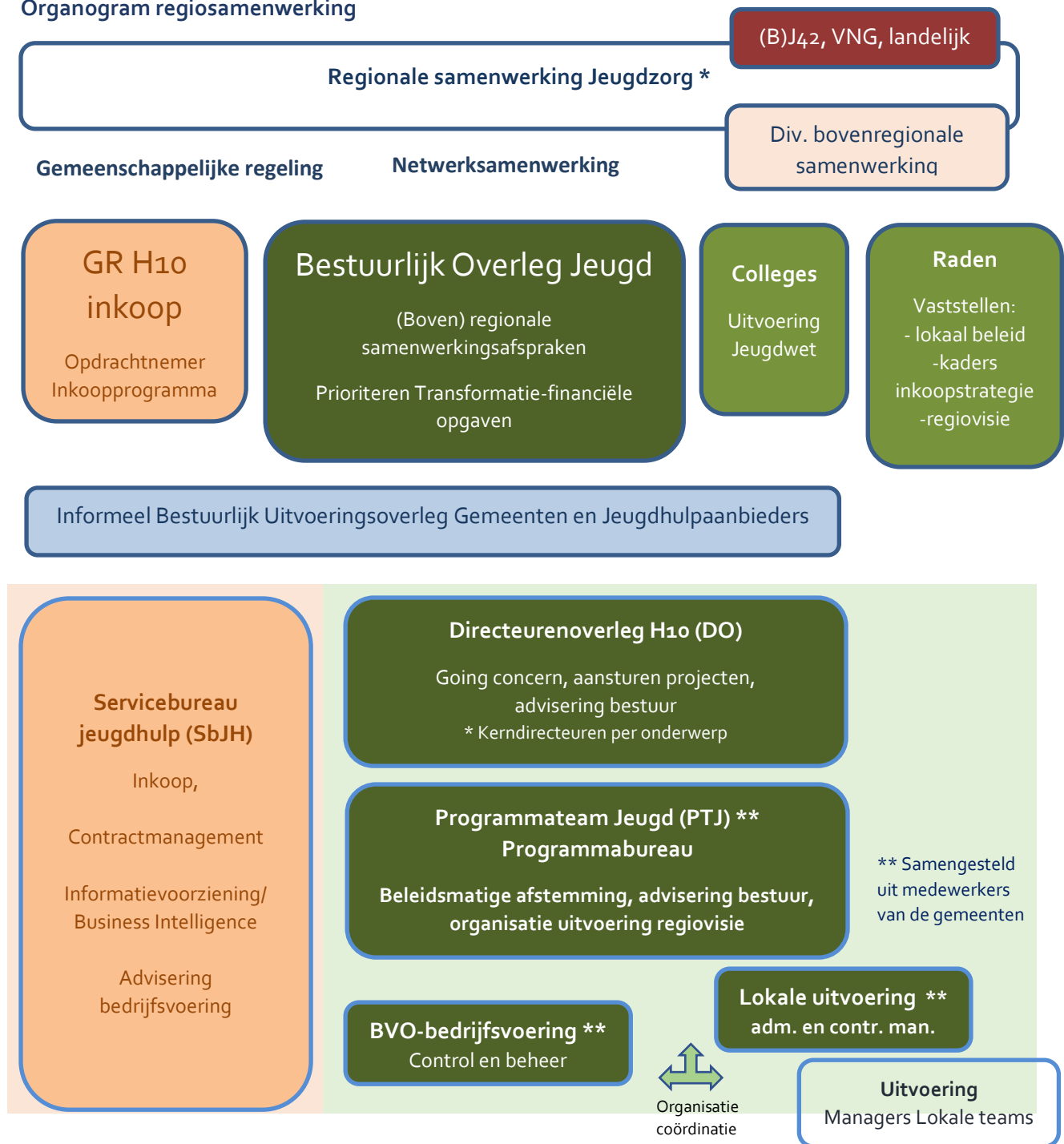
6.4 Zienswijze begroting Servicebureau

GR Servicebureau Jeugdhulp Haaglanden (SbJH):

- In de maand maart van elk jaar stelt het GR bestuur de begroting voor de vier daaropvolgende jaren – in afwachting van de zienswijze door de gemeenteraden – vast.
- De begroting wordt na eerste vaststelling in maart ter zienswijze aan de gemeenteraden aangeboden.
- In de maand juli van elk jaar vindt de definitieve vaststelling van de begroting SbJH door het GR bestuur plaats.
- In de maand juli van elk jaar stelt het GR bestuur de Jaarstukken van het SbJH vast bestaande uit het Bestuursverslag, het Directieverslag en de Jaarrekening voorzien van een Controleverklaring van de onafhankelijke accountant.
- In de maand oktober van elk jaar verschijnt de Kadernota met daarin uitgangspunten voor het opstellen van de begroting het jaar daaropvolgend.

Bijlage I: Organisatie regionale samenwerking

Organogram regiosamenwerking

*Samenwerking verplicht:

- Inkoop en contractmanagement jeugdhulp
- Expertisecentrum Complexe Zorg
- Administratief proces

Bovenregionaal

- Gecertificeerde instellingen
- JeugdzorgPlus
- Bovenregionaal Expertnetwerk

Facultatief:

- * Jeugdhulpmonitor
- * Kosteneffectiviteit
- * Normaliseren, reikwijdte Jeugdwet
- * Onderwijs-jeugdhulp
- * Jeugdhulpexpertise bij huisartsen
- * Complexe scheidingen, Kenniscentrum Kind en scheiding
- * Kader kwetsbare gezinnen
- * Woonvisie kwetsbare jongeren
- * Integrale vroeghulp
- *